

Ligt ter raadpleging en lezing op de leestafels der Oost- en West-Indische Mailbooten en der voornaamste Sociëteiten, Hotels, Café's en Leesinrichtingen, zoowel hier te lande als in Oost- en West-Indië.

HET KOLONIAAL WEEKBLAD

ORGAAN DER VEREENIGING

OOST EN WEST

Oppericht door Kolonel G. E. V. L. van Zuylen, 21 Maart 1900.

„Het Koloniaal belang is een algemeen Nederlandsch belang“.

KANTOREN:

HOOFDBESTUUR) HEULSTRAAT 17, DEN HAAG.
INLICHTINGDIENST) TELEF. 4519. POSTGIRO 14574

ADMINISTRATIE VAN HET „KOLONIAAL WEEKBLAD“
HEULSTRAAT 17, DEN HAAG. TEL. 4519. POSTGIRO 14574

MEDEDEELINGEN of INGEZONDEN STUKKEN moeten worden geadresseerd „aan de Redactie-Commissie“, en gezonden aan de Presidente: HEERENGRACHT 7, DEN HAAG.

Voor Administratie en Verandering van Woonplaats wende men zich in Nederland tot den Administr.: HEULSTRAAT 17, Tel. 4519. Postgiro 14574; in Nederlandsch-Indië tot den Hoofdvertegenwoordiger te SOLO. Voor Advertentiën tot de DRUKKERIJ TEN HAGEN, NOBELSTRAAT 20, Tel. Interc. 474 en 475. Postgiro No. 17260, beiden DEN HAAG.

Fa. Wed. H. VAN GEMERT & Zn. - Havana-Sigarenfabrieken - BEST (N.-Br.), Holland

EENIG ADRES VOOR LEVERING VAN SIGAREN RECHTSTREEKS AAN PARTICULIEREN

Het succes, dat wij reeds jaren hier in Holland hadden door onze sigaren rechtstreeks te verkoopen aan de Verbruikers en dat wij door onze aanbiedingen hier in Holland dikwijls ook vele bestellingen ontvingen voor het leveren van sigaren aan familieleden of bekenden in Ned.-Indië, hebben ons op het idee gebracht aan de Particuliere Adressen in Ned.-Indië op dezelfde wijze onze offerte in te zenden, als wij in Holland doen. Al onze Afnemers zijn overtuigd, dat de sigaren, welke door ons tegen fabrieksprijzen worden afgeleverd, zeer concurrerend zijn, daar elke tusschenhandel wordt uitgeschakeld en de winsten, welke de tusschenhandel zou maken, den verbruiker ten goede komt, bedragen voor Holland 25 à 30 %.

zelf z'n sigaren rechtstreeks gaat importeeren. Door Uwe benodigde sigaren rechtstreeks van onze fabriek te betrekken, zult U zich minstens 40 pCt. bevoordeelen. Wij raden U daarom aan eene proef te nemen met ons fabriekaat en zijn wij ervan overtuigd, dat U geregeld afnemer van onze sigaren zult worden. Blijvende relaties te winnen is ons doel en garandeeren wij U steeds prompte bediening en onovertroffen kwaliteit.

Tracht steeds met Uwe Vrienden en Kennissen eventuele bestellingen te combineeren om aanspraak te kunnen maken op punt 2 onzer leveringsvoorwaarden waardoor U 7 pCt. korting kunt genieten van het factuurbedrag.

VRAAGT ONZE GEILLUSTREERDE PRIJSCOURANT No. 4, WELKE GRATIS EN FRANCO WORDT TOEGEZONDEN

INHOUD: Voor de Suriname-film. — Isaac Dignus Fransen v. d. Putte. — Wat in Ned.-Indië niet ontbreekt. — Uit de Oude Doos. — Het toenemend Luchtverkeer. — Persoverzicht uit de Ind. Bladen en Tijdschriften. Uit de Eur. Pers. Uit de Inl. Pers. Uit de Chin. Pers. Literatuur-Overzicht. — Suriname. — Curaçao. — Van Vreemde Koloniën en Verre Landen. — Mededeelingen. — Mutaties van 15 tot 22 Maart 1922.

Voor de Suriname-film.

A. J. v. W., Utrecht f 2.50

Isaac Dignus Fransen van de Putte.
1822 — 22 Maart — 1922.

Den 22en dezer was het honderd jaar geleden, dat I. D. Fransen van de Putte werd geboren, welke gedenkdag een welkome aanleiding is voor het Koloniaal Weekblad om even de aandacht te vragen voor deze groote figuur in onze koloniale politiek. Opgeleid voor de Marine, trad v. d. Putte in 1838 in dienst der koopvaardij en kreeg achtereenvolgens den rang van 3en, 2en en 1en stuurman. Ruim tien jaar later werd hij aangesteld tot administrateur der suikerfabriek Pandji op Java en keerde, wederom 10 jaar later, terug naar Nederland. In 1862, nadat v. d. Putte blijk had gegeven van groote bekendheid met de agrarische toestanden op Java, werd hij door het kiesdistrict Rotterdam

naar de Tweede Kamer afgevaardigd, waar hij zich al spoedig een invloedrijke plaats verwierf. Den 3en Febr. 1863 benoemd tot Minister van Koloniën, vervulde hij dit ambt tot 30 Mei 1866 en werd binnen een maand na zijn aftreden weder verkozen als lid der Tweede Kamer voor Rotterdam. Van de Putte behield dien zetel tot hij 6 Juli 1873 andermaal als Minister van Koloniën optrad en van 18 Dec. '73 tot 16 Mei 1874 tevens als Minister van Marine fungeerde. Kort daarop trad v. d. Putte af als Minister, werd in hetzelfde jaar door Hoorn naar de Tweede Kamer afgevaardigd, waarin hij zitting hield tot 1880, toen de Provinciale Staten van Zuid-Holland hem tot lid der Eerste

In den gang naar zelfstandigheid is het voor Indië van waarde dat het door Nederland daarheen geleid wordt.

Kamer verkozen, welke betrekking hij tot zijn dood, op 3 Maart 1902, bekleedde.

Als staatsman heeft Fransen van de Putte zeer grooten invloed uitgeoefend op de ontwikkeling onzer koloniën in liberalen zin. Met van Høevell mag hij in één adem worden genoemd als de grondvester van een nieuw koloniaal beleid, dat tot in het begin van deze eeuw zich heeft weten staande te houden. Een nadere uiteenzetting daarvan te geven, ligt niet in onze bedoeling en is trouwens overbodig, omdat v. d. P.'s groote verdiensten, zijn baanbrekend werk, zijn fellen strijd tegen het conservatisme in de Nederlandsche koloniale politiek, reeds op uitnemende wijze werden in het licht gesteld door mannen als Prof. Mr. B. H. Pekelha-

INDISCHE UITRUSTINGEN
VOORDEELIGST ADRES.
AU BON MARCHÉ
A. DE VRIES & ZONEN
AMSTERDAM
ROTTERDAM
DEN HAAG
UTRECHT
BAARN

Regenmantels

speciale aanbieding gummi regenmantel, zwart, wit en ge-ruit, prima Engelsche kwaliteit, jeugdige model. f 20.75

Verder groote sortering in modellen en kleuren van de bekende Engelsche gabardine regenmantel

Zambrene

Alleenverkoop voor Den Haag

Den Haag Spuistraat 8

P. M. Broekmans - Koningsplein 16-18-20 ^{hoek} Heeregracht - Amsterdam

Ladies' and Gentlemen's Tailor

Grootste en bekendste Huis van eerste klas Dames- en Heerenkleeding

Speciaal ingericht voor repatrieerenden

Kleeding naar Maat in één dag gereed

NATUUR WOLLEN ONDERGOEDEREN
VAN
Jansen & Tilanus
FRIEZENVEEN

Verkrijgbaar in alle qualiteiten en maten bij
ISERIEF & Co Magazijn „de Prijslijst“
DEN HAAG.
Veenestr. 16-18. Valeriusstr. 29.
Prijscourant op aanvraag gratis.

Gevraagd in alle plaatsen,

DAMES met eenige aanleg voor Teekenen of Schilderen, om in ons eenvoudig Batikschilderen en Lintrikwerk les te geven en onze batikverven en toebehooren te verkoopen.

Firma TENZER, telefoon 4229, Fabriek van Batikverven, opgericht 1887, Noordeinde 139b. Den Haag.

Huwelijks-Uitzetten
Uitrustingen voor Indië
Luiermanden

Door onze veeljarige praktijk kunnen wij U het beste leveren, in de meest kostbare, maar ook in de eenvoudigste uitvoering. Bij elke hoeveelheid leveren wij ook:

Lingeries - Bedlinnens - Tafelgoederen
Huishoud- en Stukgoederen

Zichtzendingen, ook voor de Tropen, op iedere aanvraag franco.

Specialiteit: Tafel-, Bed- en Huishoudlinnens
voor Hotels, Restaurants, enz.
Monsters op aanvraag

Firma A. NIJLAND
FABRIEK VAN WITTE GOEDEREN
ALMELO (Twenthe)

Om goede zaken te maken

is het noodig goede waar te leveren. Doch het publiek moet weten dat gij die levert. Dat bereikt gij alleen door **goede en voortdurende reclame.**

GEBRUIK DIT BLAD
VOOR UW

Reclamecampagne.

ring¹⁾, Mr. C. Th. van Deventer²⁾, Mr. N. G. Pier-son³⁾ en Prof. Mr. C. van Vollenhoven⁴⁾, naar wier geschriften dezerzijds kan worden verwezen.

De woorden, eens door Mr. van Deventer ge- bezigd, tot de onze makend, volstaan we met: „Mog- gen de staatslieden, in wier handen het lot van Insulinde berust en zal berusten, met ernst het leven en de werken van Fransen van de Putte be- studeeren, moge het hun ideaal zijn, den maats- chappelijken toestand in Nederlandsch-Indië te verbeteren door maatregelen, die, had hij zijn stem daarover moeten uilbrengen, door hem zouden zijn goedgekeurd en toegejuicht.”

¹⁾ Mannen en Vrouwen van Beteekenis in onze dagen. (Haarlem, 1899).
²⁾ Woord en Beeld, Mei 1900; en De Gids, April 1902.
³⁾ Levensberichten van de Maatschappij der Nederl. Let- terkunde, 1902-1903 (Leiden, 1903).
⁴⁾ De Gids, Maart 1922.

Wat in Ned.-Indië NIET ontbreekt.

In het Koloniaal Weekblad No. 10 van 9 Maart j.l. wordt onder den titel: „Wat in Indië ont- breekt”, behandeld een artikel van Henri Borel, in de Java-Bode van 14 December j.l.

Dit artikel komt in het kort hierop neer, dat er in Indië geen enkel boekje bestaat, waarin tochten en tochtjes in de Preanger of in Tosari beschre- ven worden, dat het voorbeeld van Japan om Guidebooks uit te geven moet worden nagevolgd, dat in een handboek de Hindoetempels moeten worden beschreven, enz., enz., opdat wij ons niet langer tegenover Japan behoeven te schamen over onze achterlijkheid.

Het artikel eindigt met den uitroep: „Er behoort eindelijk eens iets gedaan te worden.”

Naar aanleiding van het bovenstaande volgen hieronder eenige mededeelingen van zeer bevoegde en volkomen betrouwbare zijde.

In de laatste veertien jaren zijn op Java, uitslui- tend ten behoeve van vreemde toeristen en inge- zetenen, samengesteld, uitgegeven en voor iederen reiziger beschikbaar gesteld de navolgende reis- drukwerken in de Nederlandsche taal, in de Engel- sche taal, dan wel in beide talen:

- Een hotelgids voor toeristen,
- een spoorweggids voor toeristen,
- een gids voor den Nederlandsch-Indischen Archipel,
- een gids voor Batavia,
- een plattegrond van Batavia,
- een gids voor Buitenzorg, de Preanger en Mid- den-Java,
- een wandelkaart voor de omstreken van Bui- tenzorg,
- een gids voor den botanischen tuin te Buiten- zorg,
- een wandelkaart voor de omstreken van Soeka- boemi,
- een wandelkaart voor de omstreken van Bandoeng,
- een platte grond van Bandoeng,
- een wandelkaart voor de omstreken van Garoet,
- een gids voor den Borobudur,
- een gids voor de tempelbouwwallen in de Pram- bananvlakte, het Diengplateau en Gedong Sanga,
- een gids voor het Diengplateau,
- een gids voor Oost-Java, Bali en Lombok,
- een gids voor Soerabaya,
- een plattegrond van Soerabaya,
- een afzonderlijke gids voor Bali,
- een gids voor Sumatra,
- een gids voor de Padangsche Bovenlanden,
- een gids voor de tocht Medan-Tobameer-Padang.

In bovengenoemde werkjes staat in het kort, wat er te zien is, hoe men daar komen kan, de mid- delen van vervoer, de tarieven, bijzonderheden, waarschuwingen, enz., kortom alles wat een ge- wone toerist verlangt te weten.

PIANOHANDEL
P. MOSTERT
Reinkenstraat 16 DEN HAAG

Vakkundig Stemmen en Repareeren
Gereedmaken voor de Tropen

Indien men dus slechts zorgt den gids voor het gedeelte, dat men gaat bereizen, vóór het vertrek te halen of te laten komen, zooals men dat toch ook overal in de wereld moet doen, dan behoort men in Indië nooit een gids te ontberen. Zij be- staan, zij zijn verkrijgbaar en zij zijn goed; nieuw maken, tenzij als correctie, is enfoncer une porte ouverte.

En wat Japan betreft, lang nadat de meeste van bovengenoemde boekjes op Java zijn verschenen heeft Japan voor zijn toeristengebied het goede voorbeeld van Java gevolgd, voor welk doeleind de Japansche Staatsspoor, waarbij deze zaak be- hoort, een paar ambtenaren naar Java heeft gezon- den, om de daar bestaande werkwijze te bestude- ren. Hetzelfde geschiedde later voor Séoul in Korea.

Uit de Oude Doos.

Het merkwaardige, in de Indische journalistie eenig geblevene persorgaan, dat onder het Britsch tusschenbestuur de openbaarheid diende, bleef steeds eene belangrijke plaats in zijne kolommen afstaan voor den pennestrijd tusschen de leden der Europeesche kolonie, mannelijke en vrouwelijke. Anders, zoo mocht men vermoeden, was er geen stof genoeg om die kolommen te vullen, of geen prikkel genoeg om het publiek te boeien. Nu een- werd hier de Brit gekapitteld door den kleurli- dan weer de sterke door de zwakke sekse, of om- gekeerd. En de vorm was dikwijls niet zeer ge- kuischt. „Aan eene maatschappij gelijk de Indische Europeesche”, zoo schreef Busken Huet in 1860 uit Batavia aan zijn zwager v. Deventer, „ontbre- ken allerhande elementen van gezelligheid, van in- tellectuele ontwikkeling, van esthetisch gevoel, die het leven in Europa soms zoo prettig maken. Indië is het land van geïsurpeerde reputatiën en Jan Rap heeft hier bepaald den boventoon.”

Wanneer dit waar was voor den tijd van Huet hoe- veel meer een halve eeuw te voren. En de dat- bladen gaven van die maatschappij eene tamelijk getrouwe afspiegeling. Het scheen voor de meest- lezers een „Hochgenusz” de penvoerders dier sa- menleving elkaar het jak te zien uitschuieren; z- genoten van het dispuut gelijk inlanders van een hanegevecht. Eene zekere Prudella had de vraag gesteld: „What is prudery?” — waarop een schrij- ver, die zich Touch'em teekende, het antwoord zond met deze slotregels:

It is a creature old and quaint,
A rake¹⁾ within, without a saint;
It is a jilt²⁾, or vixen³⁾, shrew⁴⁾,
It is in fact, Prudella — you!

Waarop een zekere Betty Retort, gelijk zij zij- noemde, in denzelfden trant bescheid geeft op de vraag: „What is a pedant?”

It is a creature,
That ever strives to be dictator;
Though oft 't is said by men of knowledge,
The thing had better go to college.
't Is like an imp¹⁾, 't is like a skrew,
't Is like, sir — ah! I have it — you!

„Ik kan mij zeer wel voorstellen”, zoo snerp- een inzender, die zich Quiz'em noemde, zijn gees- verwant Touch'em na, „hoezeer dat eerste vers de liefelijke Betty heeft getroffen. Het is alsof ik ha- hoor uitroepen:

I vow this wretch shall feel my tooth —
I'll not be call'd such names, forsooth!
I'm sure the wretch had me on view,
Or how, good gracious! write so true?

Zulke scherpe propoosten waren in de Java G- vernment Gazette geenszins uitzonderingen. eens vindt men aan de vrouwen in 't openbaar weten hun zucht tot opschik, vadsigheid, dobbel- en kwaadspreken, dan weer aan de mannen hun zelfzucht en zwelglust, hun Mammondienst voor al: „Odious creatures!” roept eene briefschrijfster uit:

¹⁾ Slet. ²⁾ Kokette. ³⁾ Helleveeg. ⁴⁾ Feeks.
⁵⁾ Duiveltje.

Centraal-Apotheek DE KOEDOE
Frederik Hendriklaan 166 Tel. S. 1053

ALLE RECEPTEN worden
tegen den laagst mogelijken prijs gereed gemaakt

Maatschappij van Brandverzekering v. h. Koninkrijk der Nederlanden Opgericht 1838 te 's-HERTOGENBOSCH Opgericht 1838

DIRECTEUR: JHR. P. J. S. M. VAN DER DOES DE WILLEBOIS. — ADJUNCT-DIRECTEUR: JHR. P. J. O. VAN DER DOES DE WILLEBOIS. — COMMISSARISSEN: MR. H. J. VAN LEEUWEN, Raadsheer in het Gerechtshof te 's-Hertogenbosch. JHR. MR. F. X. VERHEIJEN, Lid van de Eerste Kamer der Staten-Generaal, Raadsheer in het Gerechtshof te 's-Hertogenbosch. H. F. J. M. VAN ZINNICQ BERGMANN, Industrieel te 's-Hertogenbosch. JHR. MR. A. F. DE SAVORNIN LOHMAN Jr., Directeur der Amsterdamsche Maatschappij van Levensverzekering te Amsterdam. H. F. W. M. VAN BAER, Apotheker te 's-Hertogenbosch. CONSTANT M. J. H. TILMAN te 's-Hertogenbosch.

MAATSCHAPPELIJK KAPITAAL f 1.600.000.— — GERESERVEERDE BATEN OP ULTIMO DEC. 1920 f 786.057.93.
DE MAATSCHAPPIJ VERZEKERT ROERENDE EN ONROERENDE GOEDEREN, OP VASTE PREMIËN TEGEN BRAND- EN INBRAAK.

The love, that ye praise, is merely a phrase!
en gij durft beweren:
"Is the mind, you adore, and not the rupees?"
Echter kwamen ook wel heuscher discoursen in deze oude courant aan de orde. De toon der ingezonden stukken was er niet altijd een van „Hans die sloeg Lijsje”. Het blad diende mede tot voermiddel voor de ontboezemingen van liefhebbende harten, en er kwamen geregeid correspondenties in voor tusschen hij en zij, of bekentenissen, welke ten doel hadden twee zielen nader tot elkaar te brengen. En dan weer 'n grap er tusschen; b.v. de overzetting van het Fransche kniedicht:
Si vous m'aimez, mademoiselle,
A vos grâces me recommande;
Autrement, vieille maquerelle,
A tous les diables je vous mande.

Het nummer van 11 April 1812 onderbrak al deze mededeelingen van berispende of boertende inzenders en inzendsters met een feit van eenige beteekenis: het eerste huwelijk in de kolonie tusschen een Engelschen man en eene Hollandsche juffer.
Nu was het ijs gebroken, meende men. De beide nationaliteiten vingen thans in ernst aan te frateriseeren, en met deze eerste schaapjes over den dam zouden er wel meerdere volgen. De courant bleef niet in gebreke om nadruk op dit feit te leggen, als op een verblijdend teeken des tijds, en van het huwelijk tusschen William Barrett Esq., ambtenaar bij het Court of Requests, en mejuffrouw Jacoba Maria Goldman te zeggen:
„De verbintenis tusschen een Britsch gentleman en eene Hollandsche jonge dame met vele bekoorlijkheden en begaafdheden, dat het eerste huwelijk is tusschen een Engelschman en eene dame uit deze kolonie, houdt in de Bataviasche gezelschaps-wereld ten zeerste de aandacht bezig, en wij hopen dat met dit voorbeeld zal verwerkt worden de verwachting, dat er tusschen Engelschen en Hollanders in heel de kolonie de nauwste banden, gelegd zullen worden.”

Aan deze bruid deed de Britsche ambtenaar hetgeen men noemt eene goede partij. Zij was eene dochter van een der mandarijnen van het vorige bewind, J. C. Goldman, die tijdens het Engelsche interregnum den rang van hoofdadministrateur had bereikt, maar na het herstel van het Nederlandsche gezag tot raad van Indië werd benoemd, en opgenomen in den adelstand met het praedicaat van jonkheer. Als soldaat in Indië gekomen, stierf hij als landteer op zijn landgoed Tjomas. Zijn figuur komt herhaaldelijk te voorschijn, en niet altijd in een voordeelig licht, in de Brieven van mr. H. J. v. d. Graaff, waar men hem vindt afgeschilderd als man van weinig beteekenis, zwak van karakter, toegeeflijk van aard en met twijfelachtige bekwaamheden. Doch het was in die dagen juist geen nadeel zich plooibaar, ja zoo soepel als een handschoen te toonen, en wellicht had hij juist aan die eigenschappen zijn fortunlijke loopbaan te danken. Van het huwelijk zijner dochter wordt intusschen in de Brieven geen gewag gemaakt. Maar de toekomst, welke de Gazette van dit begin voorzagt, zou nooit komen; deze eene zwaluw maakte den zomer nog niet. Tegen den tijd, dat de illusie van eene „close union” tusschen beide volken de werkelijkheid zou naderen, was het Britsche gezag over Java alweer ten einde. En de Britsche cavaliërs ontruimden deze huwelijksmarkt, al dan niet met een berijmd Vaarwel aan Batavia.

Met eene staag vloeiende erotische ader, en dan weer, bij de aankomst van een schip uit Europa, een stortvloed van oorlogsberichten, kon de Java Government Gazette gezegd worden tegelijk Venus en Mars te dienen. Na hen ook de dochter Apollo's, Thalia met het masker. Tooneelrecensies kwamen n.l. dikwijls in het blad voor, telkens wanneer te Batavia die verdrukte muze gehuldigd werd. In 1814 waren eenige voorstanders der tooneelspeelkunst, Engelsche ambtenaren en officieren, over-

cengekomen om in een bamboegebouw op Weltevreden een Military Bachelors Theatre op te richten en daarin voor een beperkt gehoor voorstellingen te geven; van zelf Engelsche voorstellingen. Dit tooneel werd den 17 October van dat jaar geopend met een proloog van een der werkende leden; een voorafspraak, die ter kwader ure in de kolommen van de Gazette terecht kwam. Want aanstonds was er een Amicus bij de hand om zich over die inleiding een harnas aan te trekken, en met het mes der kritiek aan te toonen, dat die proloog een onding was. Ook nog een letterdiefstal, gepleegd op den Botanical Garden van Erasmus Darwin, den grootvader van den beroemden Charles Darwin. Hieruit ontspan zich een langdurige pennestrijd, waarbij ook de redacteur der Gazette rechtstreeks betrokken werd. Hoe weinig hoffelijk de toon der toenmalige dagbladpolemie was, hoe ongezoeten de termen waren, waarmee men den tegenstander te lijf ging, zou men mogen opmaken uit eene repliek als deze:
„Het kan wezen, mijnheer de redacteur, dat mijn brief, die in alle geval zich door beleefdheid onderscheidde, slecht was; maar stellig was die niet slechter dan de ellendige producten, die gij wekelijks in uw nietsbeduidend blad opdischt. Uwe aanmerkingen zijn onnoozel dom; dit schijnt gij voor een bewijs van uwe oorspronkelijkheid te houden. En hoe belachelijk is het, mijnheer, dat gij mij van onkunde beschuldigt — gij, die bijna totaal zijt opgeslorpt en vergaan in de draaikolk van stupiditeit, welke de Gazette tot een gedenkzuil van uwe sehande zal maken.”

Onder zulk een omgekeerde panegyriek kon „mijnheer de redacteur” zeer wel nederig blijven. „Ongemesureerde uitdrukkingen” noemde men onder de O. I. Compagnie, en 't waren nog niet eens de ergste. Onder de invectieven, waarmee partijen elkaar bestookten, waren ook woorden, wier vertaling den Hollandschen krantenlezer indachtig zou maken aan den regel uit Breebo's Moortje:
„Dat is een mongt! — men sonder ien vuyle broeck in spoelen”!

Het theater, dat zooveel pennen in beweging bracht, werd geopend met het drama *The heir at law* (De weittige erfgenaam) waarvan de Gazette vooraf den korten inhoud publiceerde. Het publiek stelde zijne eischen niet hoog, en dit kwam zeer wel uit zoowel met het gehalte der acteurs van een liefhebberijtooneel als met de omgeving van een gebouwtje, eigenlijk een loods van bamboe en atap, waarin slechts voor tweehonderd en vijftig personen plaats was. Het stuk voldeed intusschen omgeeen; de courant bevatte des anderen daags eene lofrede op dit thema. Het artikel van een inzonder maakte bij dezelfde gelegenheid gewag van de tooneelmatige verrichtingen eener vroegere tooneelvereniging (waarmee thans deze Engelsche vergeleken werd) geboren en gestorven onder den naam van Bataviasch Liefhebberijtooneel, met de zinspreuk „Inschikkelijkheid voor Lof.” Bedilers kwamen daardoor op het vermoeden, dat deze vereniging zich niet inschikkelijk voor terechtwijzing ging toonen, en dat hier eene afdeling van de bekende Maatschappij tot wederkerige bewondering werd voorbereid. In elk geval bleek deze zonderlinge zinspreuk een slecht omen, want de vereniging had niet lang bestaan.

In zoover werd bij het Engelsche tooneel de traditie voortgezet, dat de Gazette gemeenlijk hoogst welwillende beoordeelingen bevatte van tamelijk inferieure tooneelvoorstellingen. Zulke recensies wisselden af met de beschrijvingen van feesten, waarmee men in het toenmalige Batavia zooveel guller was dan in het tegenwoordige. Nu eens was 't een „drawingroom”, gehouden door lady Raffles in het gouvernementshotel op Rijswijk; een ander maal een partij op Goenoengsari in het royale woonhuis van mr. Robinson; of de „town-major”, capt. Travers, vereenigde op Molenvliet de élite der burgerij ten zijnent; of een der Hollandsche notabelen, J. A. van Braam, bood vrienden en kennissen een luisterrijk feest aan in zijne spacieuse woning op

Firma AUG. SAVELKOUL

Heerenkleeding naar Maat
Indische Uitrustingen
BATAVIA - BANDOENG - SEMARANG - SOERABAYA
AMSTERDAM, Singel hoek Heiligeweg.
Vraagt geïllustreerden Catalogus

Dans- Instituut

B. STERNFELD

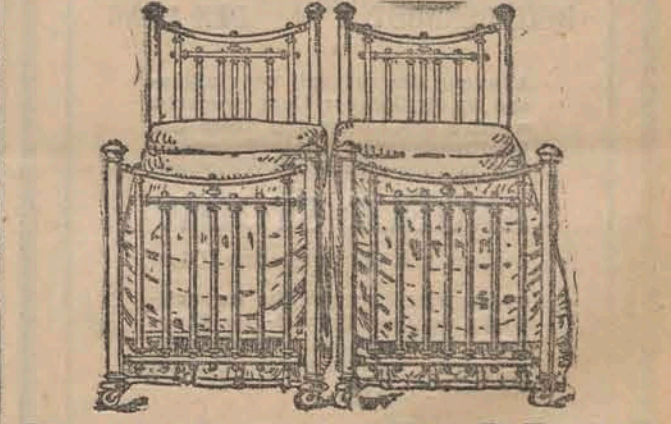
Leerling v. h. Instituut Jacques Dalcroze te Genève

Koningin Emmakade 133 Tel. M. 3348
'S-GRAVENHAGE

Onderwijs in
Modern Dansen
alsmede in
*Klassiek,
Plastiek
en Rhytmische
Gymnastiek.*

W. J. M. SIMONIS

voorheen Firma Th. A. A. SIMONIS.
GROENMARKT 34, over de Prinsestraat.
TELEFOON H. 2120 DEN HAAG

Specialiteit in BEDDEN

Groote keuze vanaf het beste tot het eenvoudigste.
Magazijn geopend van 8¹/₂—12¹/₂ en van 2—6 uur.

Adverteeren doet verkoopen.

Dans-Instituut NICK H. WISSE

Gediplomeerd Dansleeraar
PASSAGE 19 DEN HAAG

Club- en Privaatlessen

in de Moderne Dansen
Privaatlessen aan Heeren met medewerking van Dame (assistente).
Inlichtingen dagelijks van 2—4 en 7—10 uur.

N. LOEB - DEN HAAG

NOORDEINDE 109-111

KLEEDING EN MEUBILEERING

OP TERMIJNBETALING

Zuid-Hollandsche Brood en Beschuifabriek

WALDORPSTRAAT 16—22

's-GRAVENHAGE

TELEF. 1163

Beveelt zich bij Uwe
Leden aan.

Behalve GOED BROOD
wordt U een dividend
van 5 % gewaarborgd.

HESSSELS & MAKES

Valeriusstraat 44 - DEN HAAG - Tel. H. 3730

1ste klas Fabrikaten Confectieschoeisel
Huis 1ste rang voor Luxe-
en Orthopaedisch Schoeisel naar maat

Protectie van voornaamste H. H. Medici hier te lande

ACADÉMIE DE DANSE MODERNE N. DE PARMENTIER

BEZUIDENHOUT II DEN HAAG

Aanvang der privaat- en clublessen medio October. Desgewenscht worden ook lessen ten huize der families gegeven. Aan onze academie is voor dit seizoen verbonden

ANGÈLE SYDOW

Leerares v. h. Conservatorium R'dam

onder wier persoonlijke en artistieke leiding Privaat- en Clublessen in Rhythmische Gymnastiek Klassieke en Karakter Dansen worden gegeven.

Spreekuren dagelijks BEZUIDENHOUT II van 11-1, van 2-4 en van 6¹/₂-7¹/₂ uur. Prospectus op aanvraag.

De leukste **DANSAVONDJES** organiseert men met een „**Mrs MASTER'S VOICE**“ **GRAMOPHONE**.
Enorme keuze platen bij: **WILLEM SPRENGER**
Agent der Gramophone Comp. Ltd. **PASSAGE 46. Tel. 3778. DEN HAAG.**

Rijswijk, tusschen Gang Pool en de Secretarielaan. Dit perceel werd in de courant „a superb mansion“ genoemd, en 't herinnerde inderdaad aan de voorbijgeane glorie van de nabobshuizen op Amanus en Tijgersgracht. Het was gebouwd door een rijken Britschen koopman, Hope genaamd, van wien het op van Braam overging. Later werd het door de regeering ingehuurd als tijdelijke ambtswoning voor den gouverneur-generaal baron v. d. Capellen. Van Braam was onder het bestuur van Daendels resident te Soerakarta geweest en werd na 't herstel van het Nederlandsche gezag lid van den Raad van Indië en belast om de Hollandsche factorijen in Hindostan van de Engelschen over te nemen. Gedurende het Britsche tusschenbestuur was hij ambteloos gebleven, maar zijne fraaie woning op Rijswijk bleef een vereenigingspunt voor de notabelen zoowel uit Engelsche als Hollandsche kringen. Het was daar eene geschikte gelegenheid voor *faire la fête*; maar in sommige gevallen was het aantal genoodigden zoo groot, dat de toch zoo ruime afmetingen van huis en erf niet meer voldoende waren. En dan schroomde men niet om opzettelijk, voor één feestavond, een spacieuse pendoppo op het erf te bouwen.

Zoo deed ook v. Braam's buurman, mr. Watt, bij gelegenheid dat de luitenant-gouverneur en echtgenoot zich ten zijnen zouden vertoonen. Men kon er het liedje bij zingen: „Ah, monsieur le gouverneur — quel honneur, quel honneur!“ Doch Raffles was met die eer niet karig; hij liet zich dikwijls op de partijen van de *Mijnheers* zien, en voerde zelf een bijna vorstelijken staat. Er was toen ook weer overvloed van alles, zoowel het vette der aarde voor de honderde gasten als olie voor de illuminatie en ingrediënten voor het vuurwerk. De schrale tijden onder Daendels en Janssens waren voorbij; men zat weder als bij de vleeschpoten van Egypte. De *Gazette* gaf van de voornaamste dier feestgelagen steeds verslag; en het zijn deze oude jaargangen van een Engelsche courant op Java, met hun grauw papier en onderweitsche drukletter, waaruit als 't ware nog een echo doordringt van die overdadige en rumoerige, maar gulhartige oudgast-partijen; een flauwe geur opstijgt van de bloemen in 't haar van slanke Britsche ladies en gebronsde indische schoonheden.

De tegenwoordige bovenstad van Batavia was toen nieuw; er woonden nog vele notabelen in de benedenstad, en zoo kon de *deputy collector* Couperus in zijn huis aan de Kali Besaar een concert geven, dat met eene ongewone vermakelijkheid besloten werd. Ni: met een waterfeest, 't welk nog eens weer de herinnering te voorschijn riep aan het vroegere „orembaaien“, het spelevaren in den maneschijn met versierde vaartuigen, waarin behalve de genoodigden ook de muzikanten hadden plaats genomen, terwijl de bootjes door slaven met korte schepriemen werden voortgepagaaid. In den Engelschen tijd was deze uitspanning reeds lang voorbij; in Valentijns tijd echter, d.i. in het laatst van de 17de eeuw, nog in volle fleur. En evenals de „neerstige predikant“ daarvan eene beschrijving in proza gaf, wijdde Jan de Marre in zijn heldendicht *Batavia* daaraan de regels:

Dan ziet hij, daar zijn oog op 't vlak der waatren dwaalt,
Waar in 't verkoelend licht de Stad op 't heerlykst maalt,
De luchtige Orembaais door al de grachten zwemmen,
Den burger juichen bij den orgelklank der stemmen,
Gepaard aan 't snaargeluid, de blijdschap in haar kracht,
En gantsch Batavië te water in zijn pracht.

P. T. Couperus, van wien deze reminiscentie aan den ouden tijd uitging, was in 1811 door lord Minto benoemd tot landdrost der Bataviasche Regentschappen en behoorde tot eene bekende Indische familie, die eigenlijk Couper heette. Over den stamvader van het geslacht in Indië, Jacob Couper, schreef de archivaris dr. de Haan in zijn *Priangan*:

„Een predikant van dien naam in Schotland verhuisde in 1584 wegens de vervolging der Schotsche kerk naar Friesland, waar hij in 1620 als dominee te Burgwerd overleed. Een zijner zoons plantte de

familie voort in Nederland en werd de stamvader der Couperussen, o.a. van den bekenden decadenten romanschrijver, die dus het recht heeft te constateeren: 's keizers kat is mijn nicht. Enz.“

Eene gebeurtenis van meer gewicht dan zoo'n ouderwetsch waterfeest in de Kali Besaar, was de tijding van Nederlands onafhankelijkheidsverklaring na den val van Napoleon, waarbij de *Gazette* het niet aan commentaar liet ontbreken. En nauwelijks was de nagalm verstorven van zoo menigen heildronk, bij die gelegenheid in de kolonie ingesteld, of het blad kon onder het Plaatselijk Nieuws het bericht opnemen: dat de nieuwe schouwburg op Weltevreden zijne voltooiing naderde. Het werk vorderde zoo goed, dat op 3 Dec. 1814 het gebouw kon worden ingewijd met de opvoering van Colman's *Poor Gentleman*. Doch het verslag daarvan kwam het lezend publiek in een onheilspellend zwart kader onder oogen. De *Gazette* was voor het eerst in den rouw; de (eerste) echtgenoot van den luitenant gouverneur, Olivia Marianne, was kort te voren te Buitenzorg overleden. Men legde haar ter ruste op het kerkhof van Tanahbang, dicht bij de plek waar Raffles' vertrouwde vriend, dr. Johan Leyden, begraven was geworden. In het park te Buitenzorg werd ter harer nagedachtenis een kleine cenotaaph, soort van Grieksche kapelletje, opgericht, met het gebruikelijke opschrift *Sacred to the memory, etc.* Daaronder het quatrain:

O thou, whom ne'er my constant heart
One moment hath forgot,
Tho' fate severe hath bid us part,
Yet still forget me not.

Vooreerst scheen er nu een was van droefgeestigheid op deze lustige Bataviasche samenleving te rusten. De overledene was eene toongevende persoonlijkheid geweest, bekend uit de receptiezaal en ook uit de werken der liefdadigheid. Doch in Indië werd het leven snel geleefd; de neergedrukte veer sprong ras weer op. Aanvankelijk uit deferentie gesloten, hervatte het *Military Bachelors Theatre* welhaast zijne repetities. De tooneelbroozen werden weder aangesept, vraagstukken betreffende de dramatische kunst brachten de gemeederen als van ouds in beweging, er werd weer ingestudeerd, geredekaveld en gekibbeld. Een der opgeworpen strijdfragen gold de kwestie: of er onder de werkende leden van het tooneelgezelschap ook getrouwde heeren behoorden toegelaten te worden?

Zeker! riepen de voorstanders. Zonder hen komen wij er niet. Ons kuddeke is te klein om hen uit te sluiten. En de tegenstanders: wat zouden gehuwden doen in een *bachelors theatre*? Verander dan voor 't minst eerst het uithangbord! Als hare meening gaf de *Gazette*: geen gehuwden op de planken! Want dit schouwtooneel werd opgericht voor de ontspanning van de dames, en het zou strijdig zijn met ieder beginsel van galanterie indien het een echtgenoot geoorloofd zou zijn „to entertain his own wife“.

Wat er na de voorstellingen gebeurde, de *petits soupers* tot diep in den nacht voortgezet, de gekruide kwinkslagen, de komische incidenten, de vrijmoedige *impromptus*, daarover wist het blad ook wel eens uit de school te klappen. Bij zoo'n napret, aldus verhaalde het, waren zelfs de twee elkaar zoo vijandige hoofdpersonen uit de *Poor Gentleman* wederom „most effectually reconciled, tho' we are sorry to understand at the expense of the fatted calf“.

Sedert werd de dramatische kunst ijveriger dan ooit beoefend. Met namen, die klonken, werden de bedrijven voortgezet; men waagde zich zelfs aan Shakespeare, en nam Sheridan en Goldsmith voor 't naspel. Deze voorstellingen van eene Engelsche tooneelvereeniging, gehouden voor een ten deele Hollandsch publiek, voerden de gedachte onwillkeurig terug tot de voormalige toestanden in het vaderland, toen het bezoek van Britsche tooneelstukken aan Nederland geenszins eene zeldzaamheid was. In von Hellwald's *Geschiede des Holländischen Theaters* vindt men aangeteekend, dat deze bezoeken

F. C. DE BRUYN

eenigst adres voor de bekende
„Parakan Salak“ Thee,
f 1.00 per pond.

NEEMT PROEF.

Danckertstraat 43. Tel. M. 4088 en M. 4089

Genua en Marseille

Geregelde Koeriersdiensten.
voor passagiers.

REISBUREAU LINDEMAN.

's-Gravenhage

Arnhem

Groningen

Utrecht

Adverteeren doet verkoopen.

CORN. VAN DER SLUIJS
BINNENHUISARCHITECTUUR, MEUBELS, STOFFEN, ENZ.
ALLEEN NOORDEINDE 162A. TEL. 4782. DEN HAAG.

ken reeds uit het laatst van de 16de eeuw dagteekenden. Toen in 1585 de graaf van Leicester aan het hoofd van een Engelsch hulpleger in het land kwam, had hij in zijn gevolg ook een troep acteurs, soort van ambulante hoftheater. Latere Engelsche ondernemers sloegen vooral in den Haag en Leiden de kraam op; in de eerste stad van wege de aanwezigheid van het stadhouderslijk hof, in de tweede ter wille van de nog jonge, maar reeds druk bezochte hoogeschool. En van deze tooneelisten zegt de schrijver, dat ze waren „häufig mit einem Shakespeare'schen Repertoire versehen”.

De echo in de kolonie kwam laat, maar ze kwam toch. De gebeurtenissen op het staatstoneel drongen echter die op het schouwtooneel welhaast naar den achtergrond. Eerlang bevatte de *Gazette* gansch andere relazen dan die van treur- en blijspelen. Want de dagen van het Britsche tusschenbestuur waren nu geteld. Op 12 Maart 1816 droeg de luitenant gouverneur Sir Thomas Stamford Raffles het bestuur over Java en Onderhoorigheden over aan John Tendall, en een paar maanden later kwamen uit Nederland de commissarissen Elout, Buyskes en v. d. Capellen om de kolonie van de Engelschen over te nemen. Wat niet zoo dadelijk lukte, want Tendall en zijn raad betuigden, dat zij daarvoor geen orders hadden, noch uit Londen, noch uit Calcutta, en beantwoordde de dringende verzoeken der Hollandsche heeren twee maanden lang met een pauselijk *non possumus*.

Bij de overgave ging het *Military Bachelors Theatre*, door het vertrek der leden, van zelf te niet, en eveneens de *Java Government Gazette*. Na een kort respijt werd deze laatste vervangen door de *Bataviasche Courant*, onder redactie van den directeur van 's Lands Drukkerij A. Bussingh. De titel bleef behouden tot het jaar 1828, toen het blad herdoopt werd in *Javasche Courant*. Daarmee was een tijdperk afgesloten in de Indische journalistiek. Het koloniale „Journal Amusan” van het Britsche interregnum, met zijne strijdustige lezers en lezeressen, zijne ongezoeten tooneelrecensies, zijne vrijpostige zinspelingen, zijn „Poet's Corner” en „Cross Readings”, zou voor altijd uit de Indische dagbladliteratuur verdwijnen. En in zijne plaats optreden het kwikdroge persorgaan, zich richtende tot „alle hooge en lage colleges, officieren en justiciëren”, met het onveranderlijke, het sacramentele: „Safuut! doet te weten” —

S. KALFF.

Het toenemend Luchtverkeer.

Wie de ontwikkeling van het luchtverkeer vanaf het einde van den oorlog met aandacht heeft gevolgd, zal een zekere overeenkomst niet zijn ontgaan met de ontwikkeling van het automobielwezen, welke laatste thans reeds bijna een menschenleeftijd achter zich heeft. Alleen met dit verschil, dat de ontwikkeling van het vliegtuig in veel sneller tempo is voortgeschreden, dan die van den automobiel.

De oorzaak hiervan moge te vinden zijn in den enormen drang, die het vliegen gedurende den oorlog heeft ondervonden, hoewel technisch niet altijd in de goede richting, daar het in den oorlog slechts aankwam op de prestatie van het vliegtuig, onverschillig of deze ten koste van de economie werd verkregen.

Nochans heeft de oorlog het vliegtuig tot een mate van ontwikkeling gebracht, welke de terugkeer tot economie — eene hoofdvoorwaarde voor civiel luchtverkeer — naar verhouding gemakkelijker heeft gemaakt en slechts weinig tijd deed vorderen.

Opmerkelijk is het, dat over het algemeen bij het publiek zoo weinig bekend is, dat thans reeds geheel Europa door een net van luchtverkeerslijnen is overtrokken”,

van welk net de mazen zich meer en meer uitbrei-

den en hetwelk binnen afzienbaren tijd het spoorweginet in omvang nabij zal komen.

Tevens is het aan weinigen bekend:

dat op vele dezer lijnen dagelijks in beide richtingen eenmaal — op verscheidene lijnen zelfs meermalen — heen en terug gevlogen wordt;

dat de vliegtuigen met eene nauwgezetheid, welke met die van het spoorwegverkeer slechts weinig verschilt, op den aangegeven tijd aankomen en vertrekken;

dat de moderne vliegtuigen met dezelfde luxe zijn ingericht als de meeste automobielen;

dat men in deze vliegtuigen aangenamer vliegt dan dat men in een auto rijdt, zonder last te ondervinden van wegoneffenheden of stof, de plagen van onze landwegen;

dat deze vliegtuigen bij koud weer verwarmd en bij warm weder, door het neerlaten der portier-raampjes, geventileerd kunnen worden, precies als bij eene auto;

dat zij gevlogen worden door uiterst bekwame en betrouwbare piloten, die een waarborg geven voor de veiligheid der passagiers;

dat de toestellen — altijd sprekend van moderne verkeersvliegtuigen — voorzien zijn van eene veiligheidsinrichting tegen brandgevaar.

Door een zich meer en meer uitbreidende grondorganisatie zijn op regelmatige afstanden landings-terreinen voor de vliegtuigen ingericht. Eene uitstekend georganiseerde weerwaarnemingsdienst over het grootste deel van Europa, de voorziening der vliegtuigen met installatie's voor draadloze telegrafie, waardoor ook gedurende mist door verbinding met de stations op aarde oriëntering mogelijk is geworden, zijn factoren, die maken, dat het aantal ongevallen thans tot een minimum is teruggebracht.

Het doel moet nu zijn in andere landen, o.a. in Ned-Indië, bekend te maken, wat in Europa reeds bereikt en volbracht is. In andere landen, waar het vertrouwen geschokt is door mislukking, toe te schrijven aan het gebruik van verouderde oorslogsvliegtuigen, voor civiel luchtverkeer ongeschikt of niet bestand tegen klimaatsinvloeden, dat vertrouwen te herstellen door het publiek moderne verkeersvliegtuigen te laten zien, het ermede vertrouwd te maken en van het ongevaarlijke van dit verkeersmiddel te overtuigen.

Wanneer in Europa, waar overal uitmuntende spoorwegverbindingen bestaan, met nachttreinen, slaapwagens, enz., het luchtverkeer burgerrecht heeft kunnen verkrijgen om dit niet meer te verliezen, integendeel, om zich steeds meer te ontwikkelen, dan kan het niet anders of het luchtverkeer moet als een welkom vervoermiddel begroet worden in landen zonder of met zeer weinig spoorwegen, waar de voornaamste steden, door slechte straatwegen met de kust verbonden, dikwijls diep in het binnenland liggen. Speciaal in deze landen komt de enorme tijdsbesparing, door het vliegen verkregen, tot haar volle recht. Reizen, waarvoor tot nu toe 14 dagen of 3 weken noodig waren, kunnen met het vliegtuig in een dag worden afgelegd. Voor een enkele reis heen en terug beteekent dit een tijdsbesparing van 6 weken, welke voor iemand, wiens tijd geld is, niet te duur betaald kan worden; ongetreurd dat het vliegen zelf een bijzonder genoeg is, dat ook bij hem, voor wien tijd niet zooveel waarde heeft, den wensch doet ontstaan van dit nieuwe verkeersmiddel gebruik te maken.

Zij, die in den kring hunner vrienden en kennissen meerdere bekendheid geven aan den tegenwoordigen toestand van het luchtverkeer, dragen zeer zeker bij tot de snellere ontwikkeling van dit meest moderne verkeersmiddel, waarvoor reeds heden de landgrenzen weggevalen zijn, en dat bestemd is weldra de zeeën te overbruggen.

Het soliedste en goedkoopste adres
VOOR
Gepantserde Hut- en Mailkoffers
is bij
J. JACOBS, Weimarstr. 213, DEN HAAG
Reisartikelen en Lederwaren

C. P. A. NICOLAI
DUNKLERSTRAAT 33 - TELEF. H. 7057
 hoek Valeriusstraat. 177
Specialiteit in Heeren-Modeartikelen
 Ruime keuze. Nieuwste Modellen.

HOFLEVERANCIERS.
Wed. H. RAHDER & ZOON
Wijnhandelaren
 Filiaal: 's-Gravenhage Hoofdkantoor: Amsterdam Filiaal: Arnhem Filiaal: 100 Gorinchem
 Hoemskerkstr. la Binnenkant 25 N. Plein 15 O. Vlschmarkt
 Tel. H. 3498. Intero. Tel. 389. Tel. 280. Tel 61.
 Prijscouranten worden op aanvraag gaarne toegezonden.
 Voor Export speciale conditiën.

N.V. MEUBELFABRIEK
V/H LE COINTRE & CO.
 Ameublementen
 Belimmeringen
 Gordijnen
 Tapijten
 Modelhuis: Oude Molstraat 32
 'S-GRAVENHAGE TEL. H. 8088

Wist U
 dat wij drukken het Tijdschrift
NEDERLANDSCH INDIË OUD EN NIEUW
En ook
 het bekende blad van Architect
ED. CUYPERS
HET HUIS OUD EN NIEUW
Dit bewijst
 dat wij naast Handelsdrukwerk ook
 eerste klas Kunstdruk kunnen ver-
 vaardigen.

N.V. Drukkerij ten Hagen
 Nieuwelstraat 20 Den Haag Tel. H. 474
MAISON H. SIMONS
 Mantel- en Costuummagazijnen 129
HEULSTRAAT 13 naast „Boecatan”
 en NOORDEINDE 17a.
 zijn steeds voorzien van het
NIEUWSTE op het gebied van
DAMESKLEEDING
 Goede pasvormen. Solide Stoffen. Billijke prijzen.

Parkhotel
 van Stolkpark, Scheveningsche Boschjes.
 Tel. S. 733 - S. 1525 - S. 467
EERSTE RANGS FAMILIEHOTEL
 Centrale Verwarming, Electrisch Licht, Baden,
 Rustige ligging.
LIFT.
 Bijzonder geschikt voor Zomer- en Winterverblijf.

Maison van Wijk
 Obrechtstraat 57 - 's Gravenhage - Telefoon H 2665
UITZENDING VAN DINERS vanaf f 1.00
 Speciaal ingericht tot het leveren aan huis van
 Dejeuners, Diners en Soupers.
KOUDE EN WARME SCHOTELS. J. H. M. KOETS

UITZENDING
Hollandsche en Indische Diners
N. OESIN.
 Hollandsche Diners van f 1.75, f 2.50, f 3.50, f 4.50
 Soep, Croquetten, Aardappelen,
 Vleesch en Pudding.
 Indische Diners met rijst vanaf f 2.50
 Diners van zeven gerechten - 2.50
 Kip met acht gerechten - 3.50
 Kip met negen gerechten - 4.50
 Aanbevelend,
N. OESIN,
 BEIJERSTRAAT 38 TELEFOON M. 5173.

Hotel-Café-Restaurant
„Boschhek”
 Tel. B. 606 DEN HAAG

Modern ingericht Hotel
Centrale Verwarming
Warm- en Koudwaterleiding
Kegelbanen Tennisbanen
Garage met werkplaatsen

Dagelijks van 6 tot 10 uur
DINER.

Voor Hotelgasten en Bezoekers
 heeft „Boschhek” Luxe Auto's
 disponibel.

VAN STRAALEN MONSIEUR & ERKELENS.
WIJNHANDEL
 Hoofdkantoor: ROTTERDAM, Leuvehaven 34, Tel. 2456.
 Bijkantoor: DEN HAAG, Lloydgebouw
 Piet Heinplein, Tel. { M. 3874
 M. 3875
 Bijkantoor: DEN HELDER,
 Hoofdgracht 37, Tel. 63.

Persoverzicht uit de Indische Bladen en Tijdschriften.

UIT DE EUROPEESCHE PERS.

Burgerwachten in Indië.
 Te Weltevreden is een comité gevormd voor de voorbereiding der oprichting van burgerwachten in geheel Ned-Indië, zooals is voorgesteld in een artikel voorkomend in *De Zweep*. Het comité bestaat uit de heeren Sandrock, president, Van Nieuwenhoven Helbach, vice-praesies, Kool van Landsberge, thesaurier en Ramp, propagandist. Mr. Thomas zal het onderwerp inleiden op een binnenkort te houden propaganda-vergadering.

Naar aanleiding van dit Aneta-telegram, interrumpeert *de Loc.* — van 24 Jan.: — Blijkens den opzet geldt het hier een maatregel van voorzorg om paraat te zijn bij de mogelijkheden, die zich kunnen voordoen in geval van een algemeene staking van Inlandsche werknemers als uitvloeisel van de pandhuisstaking. Men denkt daarbij aan uitbarstingen als in Britsch-Indië zijn voorgekomen. Blijkens het artikel in *De Zweep* zouden deze vrijwillige burgerwachten „overal in Indië klaar moeten staan onder kalme, rustige, bedaarde, beleidvolle leiding, maar..... met het geladen geweer aan den voet”. Een experiment, waartegen o. z. aanstonds met klem zij gewaarschuwd.

Wij twijfelen niet aan de ernstige bedoelingen van hen, die het initiatief nemen tot een dergelijken vrijwilligen politiedienst. Men zal willen streven naar beleidvol optreden, een louter beschermende houding willen aannemen; men zal conflicten niet willen uitlokken, slechts wachten totdat deze zich voordoen en zijn geladen geweer niet onnoodig in den aanslag willen brengen — maar moet men niet terecht vreezen, dat de voortdurende zichtbare aanwezigheid van een dergelijke vrijwillige burgerwacht, die zich toch niet in alle stilte, doch in alle openlijkheid zal bewegen en waarvan de leden allicht gaarne eens hun bestaansreden zouden bewijzen, juist tot conflicten zou voeren? De leiders zullen, nemen wij aan, uit louter bezadigde, rustige mannen bestaan — maar ook alle leden van de burgerwacht? De jongelieden, die zich bij zulk een korps laten inlijven, zullen de groote verantwoordelijkheid, die zij dragen, niet allen voldoende beseffen. Hun houding, hun gedrag ook, kan dan allicht provocerend werken, en dan heeft men juist het tegendeel bereikt van hetgeen men beoogt.

De beweging moge in opzet niet zoo zijn bedoeld, ze lijkt ons haar oorsprong te vinden in ongemotiveerde ongerustheid, en geen slechter raadvrouw dan de vrees. Er zijn brave burgers, die niet gerust kunnen slapen zonder revolver onder hun hoofdkussen, en voor geen geld ter wereld ongewapend de dessa in durven gaan. Hun innerlijke houding zal zich in hun uiterlijke houding afteekenen. Zij zijn het, die het gevaar juist wekken!

Er is geen enkele reden voor angst bij het staken van eenige honderden Javaansche jongelieden en er zou ook geen reden voor behoeven te zijn, wanneer de beweging op andere bedrijven oversloeg. De overheid beschikt immers ten volle over de ruime middelen om de krachtige maatregelen te nemen, die noodig mochten zijn. In de groote centra is overvloed van politie — „algemeene” en „veld”, — en daarachter staan de troepen — zoo noodig ook nog de Europeesche militie! — voor handhaving van orde en rust gereed. Noch wat den aard der bevolking betreft, noch wat de gesteldheid van het land, de afstanden en de verkeersmiddelen betreft, noch wat aangaat den politieken toestand, valt Ned-Indië met Britsch-Indië te vergelijken. Er is ook geen enkele reden om aan te nemen, dat de overheid in Indië den toestand niet volkomen in de hand heeft, gelijk zij dien tot dusver op kritieke momenten steeds in de hand bleek te hebben, en wij kunnen aan de Bataviasche initiatiefnemers verzekeren, dat zelfs wij hier in Sema-

rang, „het holwerk van het communisme”, ons vo komen veilig gevoelen en wel eens vergeten de avonds de pennen op de ramen te doen.

Laat ons, Westelingen, toch onze goede nuchterheid bewaren en maken wij ons niet belachelijk door soldaatje te gaan spelen, het geweer aan den voet en den angst in het gemoed. Onze veiligheid moet berusten op een krachtig en rechtvaardig bestuur en wij hebben geen reden aan de aanwezigheid daarvan te twijfelen. Laten wij dan aan het bestuur de taak, die haar, en haar alleen, vo komen is toevertrouwd, en bannen wij alle speken, die er alleen zijn voor wie ze wil zien. Wij hopen, dat de regering bijtijds een beweging als in Batavia thans ingezette, zal weten te verhoeden.

Het Communistisch gevaar in de Buitengewesten.

De Java Bode — van 18 Jan. — ontleent aan de belangwekkende korte verslag, betreffende de resolutie Ternate en Onderhoorigheden over October 1921, het volgende:

Ter hoofdplaats Ternate voerde de P. K. I. gedurende verslagmaand geen actieve propaganda. Zij zond echter een secretaris met een commissaris naar de afd. Soela-eilanden om daar leden te werven en contributie te innen. De arbeidersbond kondigde voorts bombastisch het einde van den door haar in Januari 1921 geproclameerde staking als reden opgevend, dat ongeveer al de door den Bond gestelde eischen ingewilligd waren, een verklaring, die heel en al bezijden de waarheid is, daar juist t. o. v. voornaamste wenschen van den havenarbeidersbond geen concessies verleend werden. Het opheffen der staking overigens niet van den minsten invloed op het haven-drijf, daar reeds sinds een paar maanden door aanbieden van voldoende koelies, de rustige gang van het bedrijf geen stoornis ondervond.

In de afgelopen maand werden 5 Alfoeren van Lae gearresteerd, communisten (1), die op eigen houtje rechtbank hadden samengesteld, boete geëischt en ind; zij zullen daarvoor terechtstaan voor de landschapsrechtbank. De plaatselijke leider der P. K. I. te Kie werd gearresteerd, beschuldigd van opruiing; ook zal terechtstaan voor de landschapsrechtbank.

De invloed van de verg. Boedi Moelia te Batja is belangrijk toegenomen. Vele leden verkeerden in de naaste meening, dat het lidmaatschap der vereeniging hen van de verplichtingen tegenover het Gouvernement ontsloot. Hierdoor valt te verklaren, dat velen weigerden (1) meentendiensten te verrichten en aan bevelen en oproepen van bestuurszijde gehoor te geven.

Medio van verslagmaand kwamen te Senana (Soela-eil.) eenige leiders der P. K. I. van Ternate propaganda maken, met het treurige gevolg, dat een bedrag van meer dan f 2000.— in een ommezien van tijd bijeengezamen was, welk geld naar Ternate werd overgebracht. De voornaamste reden van den grooten toeloop is de voorspiegeling van verloop van tijd geen belasting meer te behoeven te betalen en geen heerdiensten meer te verrichten. Volgens mededeeling van handelaren werden de menschen opgestoot om hunne handelsschulden met zeer geringe bedragen af te betalen. Dat een en ander bij de bevolking den smaak valt, is gebleken uit het feit, dat zelfs ruim twintig *Kadaero* (naaktilooperende Alfoeren), lid geworden zijn van Boedi Moelia! Door een zekeren Machmoed van Ternate werd dagelijks ten huize van den ex-Sengadji van Malboera met luider stem de Maleische couranten *Soemba Rajat* en *Warta Hindia* aan de bevolking voorgelezen.

De bevolking is thans voor het overgrote deel lid van een vereeniging geworden, die zich reeds tot Pasi Ipa de Alfoersche Kampongs Leko en Peno (Taliaboer) heeft uitgebreid. Den Alfoeren werd wijs gemaakt, dat zij verloop van tijd niet meer in de Kampongs zullen behoeven te wonen, doch weer zullen mogen gaan rondzwerven.

De J. B. voegt hieraan toe: Tot zoover een kort verslag, dat weer eens aantoon, hoe het verdoel felijke en staatsgevaarlijke communisme tot zeldzaamheid in de Buitenbezittingen zijn weg reeds gevonden heeft! De domme bevolking laat zich gemakkelijk de meest dwaze dingen voorspiegelen en de natuurlingen gelooven, dat zij, eenmaal lid van zoo'n vereeniging zijnde, geen verplichtingen meer hebben ten opzichte van het Gouvernement, en dat zij kunnen doen en laten wat zij willen.

Nadrukkelijk wijzen wij er op, dat het gevaar in die ver-afgelegen streken, waar enkele Europeanen tegenover een geweldige overmacht staan, nog veel en veel grooter is dan op Java.

Tel. Interc. H 447.
Hotel de Bellevue
 Bezuidenhout 15
 's-GRAVENHAGE

Het meest aan te bevelen
INDISCH RESTAURANT
 LAAN VAN MEERDERVOORT 68, DEN HAAG
 Dagelijks geopend van 12 tot 9 uur
Uitsluitend Indische Tafel.
 Directeur: J. VAN GEEMERT

Tel. 1187 **MAISON VAN RIJN** Meermalen BEKROOND
 CUISINIERS
 Prins Hendrikstr. 28 - DEN HAAG - v. Galenstraat 43
 Dejeuners, Dinners, Soupers, etc. Hors d'Oeuvres
 Varié, Mayonaises, Salades, Koude en
 Warme Schotels, enz. enz.
 Meest Gerenommeerde Inrichting hier ter Stede.

Afdeeling INDISCHE KEUKEN

Uitzending van alle gewenschte Indische Schotels, bereid door speciaal geëngageerd vakkundig personeel,

Indische Menu's: f 2.- en f 3.- p. p.

Thuisbezorgd in verwarmde verzegelde Bussen.

Beschikt men op Java nog over de middelen om elk verzet den kop in te drukken en het Gezag hoog te houden, op de geïsoleerde buitenbezittingen, waar de handhaver van het gezag doorgaans niet meer „militairen steun” heeft dan enkele *pradjoeits*, is de toestand geheel anders. Komt het daar eenmaal tot een uitbarsting — en daar is werkelijk zoo weinig voor noodig! — dan is het lot van den Europeeschen bestuursambtenaar maar al te spoedig beslist..... Men denke aan de vermoorde controleurs Walter en De Kat Angelino!

Wij schrijven dit commentaar op een officieel stuk. De feiten, daarin vermeld, moeten dus als absoluut vaststaand worden beschouwd. En de droeve ervaring in deze landen opgedaan, heeft helaas geleerd, dat de bevolking tot alles in staat is, zoodra de geest van verzet aangewakkerd wordt en den inboorlingen wordt diets gemaakt, dat zij, eenmaal bevrijd van het Nederlandsche „juk”, geen belasting meer behoeven te betalen of heereindiensten te verrichten.

Coming events.....!

Wij eindigen met den wensch, dat er toch vooral krachtig opgetreden worde, alvorens het te laat is. Men late het giftige zaad, dat overal met kwistige hand rondgestrooid wordt, geen wortel schieten in den vruchtbaren bodem. Het gaat om niets minder dan het Gezag en onschuldige menschenlevens! Terwijl men niet vergeet, dat de eerste klap een daalder waard is. Er wordt op de buitenbezittingen een gevaarlijk spel gespeeld, dat nu niet en nooit, niet toelaatbaar is. *Caveant Consules!*

De oude geest.

De *Expres*, het pas opgerichte dagblad der N. I. P., heeft volgens de *Loc.* van 20 Jan. in bezadigen vorm zijn intree gedaan. Het stuk in dit opzicht gunstig af bij het week-organ *De Beweging*, waarin de onbeheerschte geest van Douwes Dekker zich deed gelden. De kentering treedt echter al snel in. Het *Expres*-nummer van 19 Jan. bevat de volgende giftige regelen, die er op wijzen, dat de geest van D. W. ook al over het dagelijksch orgaan der N. I. P. vaardig wordt:

Symbolisch? Aneta schilderde ons de horribel ongezonde toestanden in het hotel *De Nederlanden*: Om van te zijn! Smerigheid, die zelfs een open fecaaliënriool in den keuken deed aantreffen. Politieposten voor het hotel om gasten te beschermen tegen het opdienen van ongezonde kost! Ons wordt nu bericht, dat daartegenover een pijnlijke feinhed wordt betracht in het hotel *des Indes* en in het hotel *Java*.

Zit er iets in de namen, après tout?

Ziehier weer de oude schandelijke orzetting van land tegen land, ras tegen ras; een heilloos bedrijf, waarmee geen enkele partij en allermint de Indische gemeenschap wordt gediend.

De ontwikkeling van Sumatra.

In een der artikelen, door den heer J. C. Boon op zijn reizen door Sumatra het *Soer Hbl.* toegezonden, lezen wij o.m.: Toen wij eenige jaren geleden op een tocht door Sumatra, ook eenige dagen toefden te Sidjoendjoeng ten O. van de Ombilinmijnen, bleek het ons, dat ondanks het bestaan van den spoorweg naar de Westkust, toch vele bewoners van de Bovenlanden hun producten afvoerden naar de Oostkust, hoewel zij genoodzaakt waren reusachtige afstanden te voet en in karretjes af te leggen.

Sawah Loentoh, het eindpunt van den spoorweg, is thans door een breeden rijweg, waaraan Sidjoendjoeng ligt, verbonden met het bevaarbare gedeelte van de Batang Hari. Men hoopt nu, dat de bewoners der Bovenlanden niet langer zullen emigreeren naar Malakka, doch zich zullen vestigen in Djambi en Indragiri, waar ze ter ontginning van de vruchtbare, breede kustvlakten zoo noodig zijn. Want de Oostkust van Sumatra met haar uitgestrekte vlakten, haar talrijke rivieren, die bijna alle over groote afstanden bevaarbaar zijn, wacht slechts op een goed wegmee en op talrijke nijvere handen, om in korten tijd te worden een der rijk-

ste en welvarendste deelen van Ned.-Indië.

Er zijn reeds plannen ontworpen om de Bovenlanden door een spoorweg te verbinden met de plaatsen aan de rivieren ter Oostkust, die door booten van de K. P. Mij. worden bezocht. Bij nader onderzoek bleek echter, dat deze plannen niet konden worden uitgevoerd. Mocht er evenwel eens een spoorwegverbinding van de Bovenlanden met de Oostkust tot stand komen, dan zou in de eerste plaats Fort de Kock daardoor gebaat zijn, want deze plaats zou dan worden het herstellingsoord van onze Engelsche burenen op Malaka. Zoo goed als Brastagi bij het Tobameer nu reeds de tijdelijke woonplaats is van talrijke Engelschen, zouden dan vele inwoners van Singapore tot herstel van gezondheid zich tijdelijk te Fort de Kock vestigen. Ook de afvoer der Ombilinmijnen zou plaats hebben naar de Oostkust, wat ongetwijfeld zeer gewenscht zou zijn.

Sumatra heeft een toekomst; de toekomst van Sumatra ligt in zijn Oostkust. In het Noorden een uitgestrekt cultuurgebied, dat in korten tijd tot een fabelachtige ontwikkeling is gekomen; in het midden steenkolenbeddingen, die eerst na verloop van eeuwen uitgeput zullen zijn; in het Zuiden petroleumbronnen, die voor ons een bezit zijn, dat machtige staten ons benijden. En deze onuitputtelijke bronnen van welvaart zijn gelegen aan goed bevaarbare rivieren en aan een zeeëngte, waar het scheepvaartverkeer in de laatste jaren een verrassende vlucht heeft genomen.

Wij leven in een tijd van malaise, doch deze malaise zal voorbijgaan. Als we weer normale tijden beleven, zullen kapitaal en arbeid Sumatra in een snel tempo tot ontwikkeling brengen.

UIT DE INLANDSCHE PERS.

Beschaving en het lot der vrouw.

In de „Sinar Hindia” van 7 December 1921 behandelt de heer Samsi dit belangrijke onderwerp, daarbij al dadelijk wijzende op het feit, hoe op het einde der vorige eeuw nagenoeg alle menschenrassen streefden en verlangden een beschaafd menschenras te zijn.

Volgens zijne meening staat het begrip „beschaving” niet zoo ver af van het begrip „intellect”, doch, terwijl op het gebied van het intellect het menschedom van de 20ste eeuw geen blaam kan treffen, is het toch zeer te betreuren, dat die beschaving en dat intellect zoo weinig hebben bijgedragen tot verhooging van het geluk van het volk in het algemeen.

Men zou zelfs kunnen beweren, dat zij veel ongeluk en verdeeldheid aan en onder de menigte hebben gebracht en dat deze meer als beesten leeft dan als beschaafde individuen, zooals een in de Engelsche taal te Bombay uitgegeven nieuwsblad beweert ten aanzien van de in het groot aantal aldaar aanwezige vrouwen, die nimmer hare vrouwelijke bestemming bereiken en wier leven feitelijk niet van de dieren verschilt.

In dat artikel, waarvan een afschrift in de „Sin Po” is opgenomen, wordt tevens verklaard, dat, zoolang het kapitalisme niet wordt vernietigd, aan verandering van dien toestand te Bombay niet te denken valt.

Het „Leger des Heils” heeft, niet zonder succes, zich zeer ingespannen, om den ellendigen toestand, die met den dag toeneemt, te verbeteren.

Het ontving daarbij veel hulp, terwijl de ingezetenen de actie steunden in den vorm van een rekest aan den Gouverneur, waarin te kennen werd gegeven, dat zeer op prijs werd gesteld de ingevoerde regeling, dat alle vrouwen, oud en jong, die een leven van ontucht leidden, in hechtenis zouden worden gesteld en gestraft.

Ook in andere opzichten werkte het Engelsch-Indische bestuur mede, waarbij echter niet altijd op gunstige uitkomsten kon worden gewezen.

Zoo werden huiseigenaren en houders van de huizen van ontucht door de politie zooveel moge-

Grand Hotel Restaurant „ALLARD”

Kruiskade 32 - ROTTERDAM - Telef. 12692

Alle Kamers zijn voorzien van Koud- en Warmwateraanleg.

Huis van den 1sten Rang

Grand Hotel Restaurant „Central”

**In alle Kamers warm en koud water
 De meest bekende Inrichting der Residentie.**

HOTEL PAULEZ

geeft weder dagelijks van 3.30 tot 5.30 uur, zijn bekende intieme

Afternoon-Tea-Concerten

door het ensemble

WILLY HONSBEEK

Lunchroom - Thee-Concert „DE OUDE VETTE HEN”

DEN HAAG bij het Stadhuis

Zorg dat Uw zaak in alle opzichten een goeden indruk maakt

Zij maakt geen goeden indruk met slecht of 2de klas drukwerk.
 Eerste klas drukwerk tegen concurrerenden prijs levert U

DRUKKERIJ TEN HAGEN

Nobelstraat 20 DEN HAAG Tel. H. 474

GRAND HOTEL COOMANS

ROTTERDAM - HOOFDSTEEG

Hotel bevat 250 Kamers met stroomend koud en warm water; 30 Kamers met Badkamers verbonden.

Logies met Ontbijt vanaf f 3.25 per persoon.

De aandacht wordt gevestigd op de moderne Tearoom, uitkomend aan den Houttuin en op het daarachter gelegen luxe ingericht Restaurant BRISTOL.

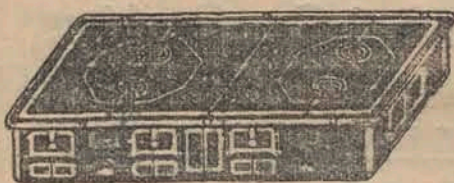
De Directeur H. HOLTHAUSEN

Confiserie en Chocolaterie Royales

J. A. Krul

Salon de Rafraîchissements

NOORDEINDE 44 DEN HAAG

Fabriek van 144

FORNUIZEN

met toebehooren voor Hotels, Restaurants, Gestichten, enz.

Fa P. J. MEIJIS & ZON Wassenaarsche-straat 1, 3, 5, SCHEVENINGEN
 Hofsveranciers

Telef. Interc. 954

Nederlandsch Indische. Escompto Maatschappij

Opgericht in 1857

Kapitaal f 50.000.000.—
 waarvan geplaatst en
 volgestort f 47.000.000.—
 Reserve f 11.000.000.—

Hoofdkantoor te BATAVIA.

Agentschappen in de voornaamste plaatsen van
 Nederlandsch-Indië, te AMSTERDAM en te
 'S-GRAVENHAGE,
 Lange Vijverberg 13.

Het Agentschap te 'S-GRAVENHAGE
 belast zich met alle Bankzaken, alsmede
 met aan- en verkoop van Effecten.
 Neemt gelden à deposito en in rekening-
 courant tegen rentevergoeding.

Safe-Deposit.

Open en Gesloten Bewaarneming.

HAARLEMSCHE BANKVEREENIGING

HAARLEM, LEIDEN, AALSMEER
 BEVERWIJK, BLOEMENDAAL
 EDAM, HILLEGOM, HOOFD-
 DORP, LISSE, PURMEREND
 IJMUIDEN, ZANDVOORT.....

KAPITAAL EN RESERVE ca f 5.000.000.—

Rotterdamsche Bankvereeniging

Kapitaal f 75.000.000.—

Reserve f 35.000.000.—

ROTTERDAM	AMSTERDAM	'S-GRAVENHAGE
Boompjes	Rokin	Mauritskade
Coolsingel	ZAANDAM	Bezuidenhout
Delftshaven		Kneuterdijk
Feijenoord		NAALDWIJK
SCHIEDAM		RIJSWIJK
VLAARDINGEN		SCHIEVENINGEN

Deposito's

Cheque-Rekeningen m. rente-vergoeding

Handelscredieten

Voorschotten in Rekening-Courant
 Gelegenheid tot Open- en Gesloten
 Bewaargeving.

SAFE-DEPOSIT

UTRECHTSCH BANKVEREENIGING

OPGERICHT 1873.

Kromme Nieuwe Gracht 20

UTRECHT

Behandelt alle Bankzaken.

Verhuurt loketten in hare Brand- en
 Inbraakvrije bewaarhuis.

De Directeuren: ANTON M. DE LEEUW
 W. BLIKSEN GZK. 211

lijk zóódanig tegengewerkt, dat zij het bedrijf moes-
 ten staken.

In Burma worden op dit gebied met goed ge-
 volg strenge straffen toegepast.

Niet alleen dat het plaatsen van uitlokkende
 borden vóór de woningen strafbaar is, doch Euro-
 peesche, Chineesche en andere vrouwen van
 vreemde nationaliteit worden, zooveel als dit mo-
 gelijk is, naar het land van herkomst teruggezou-
 den.

Verbetering, door het trachten te bereiken van
 de ziel der patiënten, poogt men te verkrijgen door
 vrouwen, die er op wijzen dat de toestand, waarin
 de sexegenooten verkeerden, erger is dan die van de
 slavernij, vóór dat het Christendom die afschafte
 en dat zij als vrouw „recht” hebben op een meer
 menschwaardig bestaan en dat ook kunnen krij-
 gen.

Uit de besprekingen ter zake blijkt dan gewoon-
 lijk, hoe het misbruik maken van bedwelmende
 dranken de prostitutie tot gevolg heeft en dat de
 patiënten niet het minste begrip hebben van het
 recht dat zij op vrijheid hebben.

Een terugkeer tot het normale leven kan alleen
 geschieden door hen, die zulk eene taak als eene
 heilige roeping beschouwen en uit reine menschen-
 liefde betere gevoelens bij de patiënten weten op
 te wekken.

Het Leger des Heils bewijst ten deze groote
 diensten, doch de geheele vervulling van die taak
 gaat boven zijne krachten.

Het heeft steun en huizen noodig, waar men den
 verdwaalden van lichaam en ziel een behoorlijke
 verzorging kan geven.

De andere maatregelen, welke men in het be-
 lang van den tegengang der prostitutie kan ne-
 men, zijn het opleggen van zware straffen aan per-
 sonen, die zich op eenigerlei wijze als tusschenper-
 sonen daarmede bemoeien, het bijbrengen van ken-
 nis der beschaving aan alle vrouwen, jong en oud,
 en werkverschaffing aan dezen.

De heer Samsi stemt geheel in met de maatrege-
 len, waarvan hier sprake is, doch is van meening
 dat ze slechts van tijdelijken aard kunnen zijn.

De reden, dat eene vrouw zich aan prostitutie
 overgeeft, is gelegen in de armoedige levensomstan-
 digheden, welke zulk een ernstigen omvang aan-
 nemen, dat de persoon radeloos en redeloos wordt
 en als een beest aan het zwerven gaat.

Betere opvoeding aan de vrouw en hare behoor-
 lijke eerbiediging door den man, kan van eene
 vrouw wederom een sieraad voor het huis maken,
 die hare huiselijke verplichtingen nakomt, doch
 die, tengevolge van de uitbuiting van het kapi-
 taal, haar huis werd uitgezet en gedwongen haar
 man geldelijk bij te staan door lichamelijken ar-
 beid te presteeren, waarvoor zij op den duur niet
 in staat blijkt te zijn.

Die meerdere arbeid hief de moeilijkheden niet
 op en verklaart het feit, dat men op minderwaar-
 dige wijze zoekt de inkomsten te vermeerderen.

Van de zijde van den schrijver is reeds vele jaren
 lang moeite gedaan om het aantal prostitutie's te
 verminderen door ze een wettig huwelijk te doen
 sluiten met een man harer keuze, doch, wanneer
 men de toestanden in de Semarangse kampongs
 nagaat, is het aanwezige aantal, vergeleken met
 dat van vroegere jaren, in het geheel niet ver-
 minderd.

In het district Tjepoe is het aantal huizen van
 ontucht zelfs vermeerderd en er zijn aanwijzingen
 genoeg om aan te nemen, dat er, evenals elders,
 op tal van plaatsen nog vele clandestiene huizen
 van ontucht bestaan.

Waar het groot-kapitaal zich ontwikkelt, daar
 ziet men de levensomstandigheden van het volk
 steeds moeilijker worden en als gevolg daarvan
 prostitutie, straatroof, moord, enz. ontplooiën.

In het kapitalistische Japan en Europa heeft de
 prostitutie een omvang aangenomen, welke die van
 Ned.-Indië overschrijdt.

Ter hoofdplaats Soerabaya werkt de zedelijk-
 heidspolitie de prostitutie tegen en zendt zij de

DE BAS & Co., Bankiers

HEERENGRACHT 17 - 'S-GRAVENHAGE

BELASTEN ZICH MET ALLE BANKZAKEN

:-: Safe-Inrichting. :-:

ROTTERDAMSCH LLOYD

Directie: WM. RUYSS & ZONEN - ROTTERDAM

Geregeldde MAIL- en PASSAGIERSDIENST
 van ROTTERDAM naar NEDERLANDSCH-INDIË met
 aansluiting naar alle havens in den IND.-ARCHIPEL

LUXUEUS INGERICHTTE MAILBOOTEN, alle voorzien
 van draadloze telegrafie en onderwater-klokksignaal.

Chineesche prostitutie's naar China terug.

Te Semarang doet men dat van tijd tot tijd oed.
 Doch waar is de persoon, zegt de schrijver, die
 de juiste maatregelen weet aan te geven, die nu
 bestaande kwaad weet te bezweren, nu beschaving
 en intellect in de praktijk hebben gefaald.

Met de opwekking aan het volk om te trachten
 aaneengesloten de vesting van het kapitaal te ver-
 overen, eindigt hij zijn artikel.

UIT DE CHINEESCHE PERS.

Dienstreis van den Gouverneur-Generaal naar de
 Lampongsche Districten.

Volgens mededeeling, voorkomende in de „Per-
 niagaan” van 29 November 1921, was het doel der
 reis, om zich persoonlijk te overtuigen van de
 stand van zaken met betrekking tot de kolonisatie
 in die Residentie.

In den morgen van den 21en November 1921
 werd de landvoogd verwacht en had een publiek
 bestaande uit ongeveer 2000 personen, zich op de
 versierden aanlegsteiger voor de begroeting ver-
 zameld, terwijl eene afdeling gewapende politie
 ter sterkte van 32 man, een 45-tal Lampongsche
 jonge meisjes in oud-nationale kleederdracht en
 de leerlingen van de Hollandsch-Indische scho-
 mede aanwezig waren.

Ten 8 ure 's morgens had de ontscheping en de
 begroeting, volgens het gebruikelijk ceremonieel
 plaats, terwijl de schoolkinderen een welkomstlied
 zongen.

De Gouverneur-Generaal nam daarna de aang-
 brachte versieringen in oogenschouw en vervolgens
 met den Resident, den adjudant van dienst en de
 Controleur plaats in de auto, om in een rondgang
 de verschillende instellingen ter plaatse te bezo-
 ken, w.o. de Chineesche vestiging, het kantoor der
 Koninklijke Paketvaart Maatschappij, de kazern-
 der gewapende politiedienaren, de sociëteit D.
 Phoenix, enz.

Daarna werd gereden naar Tandjong Karang,
 waar het stationgebouw werd bezichtigd en ver-
 volgens naar het kolonisatieterrrein te Tatuän, waar
 de verschillende gebouwen in een rondgang in
 oogenschouw werden genomen.

Ten half twaalf ure vóórmiddags werd de terug-
 tocht naar Telok Betong aanvaard en afgestapt in
 de Residentswoning, alwaar een aantal Lampongs-
 sche jonge meisjes hulde bewezen.

Des namiddags ten 5 ure had het vertrek naar
 Batavia vanuit de oosthaven plaats en keerden de
 aanwezigen naar de hoofdplaats terug, atwaar de
 avonds in de sociëteit Phoenix nog geruimen tij-
 feest werd gevierd.

Het Baccaratspel te Buitenzorg.

„Langlang” schrijft in de „Perniagaan” van 11
 November 1921, dat de Chineesche jongelingschap
 te Buitenzorg zich druk bezig houdt met het Bac-
 caratspel, waarbij kleine en groote sommen wor-
 den verspeeld.

Vroeger had het Dominospel de belangstelling
 der jeugd, doch deze vindt thans, dat men bij dit
 spel te veel in slaap valt en de emotie om het ge-
 leden verlies op te halen, te gering is.

Het is geen zeldzaamheid dat men tot zom-
 opgang bijeenblijft voor het spel en dat men ver-
 geen eindigen wil weten, ook al heeft men daar-
 geluk gehad.

Merkwaardig is het feit, dat men zoo spoedig op
 de hoogte is van de gebruiken van het spel en dat
 personen, als zij slechts kennis van enkele cijfers
 hebben, reeds aan de speeltafel gaan zitten en op
 de hoogte komen van de in gebruik zijnde list-
 en trucs.

Wil men de daaruit voortspruitende vechtpa-
 tijen vermijden, dan zal men toezicht op het deel-
 nemen aan het Baccaratspel moeten uitoefenen.

LITERATUUR-OVERZICHT.

Koloniale Studiën.

Inhoud van jaarg. V, No. 6 (Dec. 1921). De economische

Commanditaire Bankvereeniging VISSER & Co.,

Noordeinde 167 DEN HAAG Tel. H. 6831

Verricht alle Bankzaken

Administratie van Vermogens

Hypotheken Assurantiën Spaarkassen

ONDERLINGE LEVENSVZERZEKERING VAN EIGEN HULP

Hoofdkantoor: 's-GRAVENHAGE, Kortenaerkade 3. Bijkantoor: BATAVIA, Passer Pisang.

Verlaagde Indische Tarieven met Aandeel in de Winst.

Vraagt deze tarieven en gij zult Uwe levensverzekering sluiten bij de O. L. v. E. H.

en politieke toekomst van Japan, door Mr. Dr. H. Westra. — Honderd landhuishoudkundige gedachten over Inlandsche landbouw, door A. J. Koens. — De rechtstoestand van de woeste gronden op Sumatra's Westkust, door W. J. Kroon. De schrijver komt tot de volgende conclusies: 1. Dat de volkshoofden nooit bijzondere rechten op de onbebouwde gronden hebben bezeten; dat hunne rechten daarop niet meerder waren dan die van elk der nagariëgenooten; dat zij slechts een toezicht (oelajat) uitoefenden. — 2. Dat het hoogheidsrecht, dominium éminens of hoe men dit opperrecht wil noemen, altijd bij de nagariën heeft berust, zooals dit in de Minahasa en elders het geval is, waardoor vanzelf eenig bijzonder recht van de volkshoofden buitengesloten wordt. — 3. Dat naast, liever boven dit recht, een recht van het Gouvernement in de adabeschoouwing zich heeft gevestigd; dat niet is na te gaan in welke verhouding beide rechten tot elkaar zijn komen te staan. Doch in het feit, dat de beschikking over groote complexen woesten grond voor de koffiecultuur en de uitgifte van erfpachtsperceelen geenerlei verzet, zelfs geen protest tengevolge hebben gehad, ligt de erkenning besloten, dat het beschikingsrecht aan het Nederlandsch gezag is toegevalen. — Verbetering van de arbeidstoestanden op de cultuurondernemingen, door Planter. — Persoverzicht (Emigratie. — De Philippijnen). — Wetgevende kroniek. — Economische kroniek. — Boekbespreking.

Het arbeidsvraagstuk.

Publicatie No. 12 der vereniging voor studie van koloniaal-maatschappelijke vraagstukken bevat het verslag van het Congres (3e jaarvergadering) ter bespreking van de prae-adviezen betreffende „Het arbeidsvraagstuk in verband met de noodzakelijke ontwikkeling der Buitengewesten” (Penale Sanctie), welke prae-adviezen werden uitgebracht door Mr. Fruin en Vierhout in publicaties No. 10 en 11 van genoemde vereniging.

Een nieuw Oostersch Tijdschrift.

Het bestuur van het Oostersch Genootschap in Nederland heeft, dank zij de samenwerking met de Deensche en Noorsche zusterverenigingen Oriëntaalsk Samfund en Norsk Oriëntaalsk Selskap, besloten tot de stichting van een aan Oostersche studiën gewijd tijdschrift als orgaan van de drie verbonden genootschappen.

Aanvankelijk stuitte de verwezenlijking van dit plan hier te lande op ernstige financiële moeilijkheden, aangezien de Nederlandsche regeering zich door de ongunstige tijdsomstandigheden genoopt zag een tot haar gericht verzoek om een staatsubsidie van jaarlijks f 2000 van de hand te wijzen. Door de bemiddeling van Z.E. J. T. Cremer, lid-donateur van het Genootschap, hebben toen de Bataafsche Petroleum Maatschappij, de Deli-Batavia Maatschappij, de Deli Maatschappij, de Nederlandsch-Indische Spoorwegmaatschappij en de Senembah Maatschappij zich bereid verklaard om het Oostersch Genootschap voor het beoogde doel gedurende vijf jaren te steunen met een jaarlijksche subsidie, elk van f 400.

Het nieuwe tijdschrift, genaamd „Acta Societatum Orientalium Batavae, Danicae, Norvegicae”, is in de eerste plaats bedoeld voor Deensche, Nederlandsche en Noorsche Oriëntalisten, maar zal ook open staan voor bijdragen van geleerden uit andere landen. Teneinde het internationaal karakter van het tijdschrift te verzekeren is voor de daarin verschijnende artikelen het gebruik van Duitsch, Engelsch of Fransch voorgeschreven.

De volgende takken van Oostersche wetenschap zullen in het tijdschrift vertegenwoordigd zijn: I. Egypte en de Voor-Aziatische beschavingskring (waaronder ook Hellenisme en Byzantium); II. de Arische (Indo-Iraansche) cultuur; III. de Islam; IV. Oost-Azië. De redactie is samengesteld als volgt: prof. dr. Sten Konow (Kristiania), hoofdredacteur en redacteur voor afdeling II; prof. dr. Frants Buhl (Kopenhagen), redacteur voor afdeling I; prof. dr. C. Snouck Hurgronje, redacteur voor afdeling III en prof. dr. Ph. S. van Ronkel, redacteur voor afdeling IV.

Het tijdschrift zal bestaan uit vier driemaandelijksche afleveringen.

R. Hasan Djajadiningrat over den S. I. in Bantam.

Door de welwillendheid van de familieleden is het weekblad De Taak in de gelegenheid zijn lezers den tekst aan te bieden van een uitvoerige verhandeling (het eerste gedeelte is gepubliceerd in het Nr. van 21 Januari) omtrent het ontstaan en de werkwijze van den Sarikat Islam in Bantam, van de hand van wijlen Raden Hasan Djajadiningrat, welke door dezen kort voor zijn overlijden is samengesteld.

Hasan Djajadiningrat, geboren in 1883, was de derde zoon van wijlen Raden Toemenggoeng Djajadiningrat, in leven Regent van Serang. Hij genoot een Europeesche opvoeding, doordat hij, na een Inlandsche lagere school te Menes te hebben bezocht, naar een Europeesche lagere school in Batavia overging en het Gymnasium Willem III afliep. In

1904 deed hij eindexamen en volgde nog eenigen tijd het onderwijs aan de Middelbare Landbouwschool te Buitenzorg, die hij in 1906 weer verliet. In zijn onderhoud voorzorg hij aanvankelijk door de exploitatie van eenige sawah's en klappertuinen die hij geërfd had, later door de oprichting en leiding van een Inlandsche Handelsvereniging. Veelvuldig verschenen ook artikelen van zijn hand in de Europeesche bladen, meestal van ethnologische aard. Van den aanvang af nam hij deel aan de ontwakende inheemsche volksbeweging, waarin hij door zijn aanleg en ontwikkeling een vooraanstaande plaats vervulde. Op een der S. I.-congressen leidde hij het onderwerp Dessaraden in, terwijl zijn opvattingen over een vernieuwing der Indische staatsinrichting werden neergelegd in de uitvoerige nota, welke hij schreef als lid der Herzieningscommissie. Doordat deze te laat gereed kwam, werd zij als artikel in „Koloniaal Studien” gepubliceerd (jaarg. IV, No. 4, bl. 1—41).

Uit de in de Taak vastgelegde beschouwingen leert men Raden Hasan Djajadiningrat kennen als een man, die intiem vertrouwd was met het leven van zijn volk, en die ondanks zijn Europeesche vorming zijn eigen kijk daarop niet verloren had. Voor de kennis van den Sarikat Islam in Bantam brengen zijn mededeelingen tal van interessante bijzonderheden.

Algemeen Landbouwweekblad voor Ned.-Indië.

No. 33. Herinneringen uit mijn plantersloopbaan (wordt vervolgd). — Landbouw-voorlichting, door W. Loos. — Een bewonderenswaardig kruisingsproduct (het muilدير), door J. W. Butner. — Goed nieuws voor de koffieplanters. — Kunststalment. — De achteruitgang van de Braziliaansche rubberindustrie. — Participatie in de winst van rubberondernemingen, door Dibbetz. — Kinacultuur, door H. Veen. — Onderzoekingen over de bloedziekte der bananen op Celebes, door Dr. E. Gümman. — Een en ander uit de geschiedenis der reuk- en schoonheidsmiddelen.

Ned. Indisch Rubbertijdschrift.

No. 22. Prof. Treub en de Ondernemersraad. — De rubberwinning in Brazilië (een verdwijnend bedrijf). — Ongevaliseerde rubber voor gebruiksartikelen, door W. L. Utermark. — Plantersvereniging Semarang-Kedoe. — Het arbeidsvraagstuk voor Sumatra. — De Assistenten-regeling. — Kleine landbouw voor ex-cultuur-geemployeerden.

Indië. Geïllustreerd Weekblad.

Afl. 50. Huwelijksgebruiken in Indië, door N. (vervolgd). — Langs en door Sumatra, door M. A. J. Kelling (vervolgd). — Pastoor H. C. Verbraak (bijzonderheden nopens de omhulling van diens standbeeld te Bandoeng). — Suriname (De eerste bauxietverscheping. — Opbrengst der voornaamste koloniale middelen in het afgelopen jaar). — Herinneringen aan den bestuursdienst in Ned.-Indië (vervolgd).

Adatrechtbundel XX.

Bij M. Nijhoff te 's-Gravenhage is No. XX verschenen der adatrechtbundels, bezorgd door de commissie voor het adatrecht en uitgegeven door het Kon. Instituut voor de Taal-, Land- en Volkenkunde van Ned.-Indië.

Dit deel behandelt adatrechtelijke onderwerpen van verschillende streken op Sumatra (Atjeh, Gajo-, Alas- en Bataklanden, het Minangkabausche gebied, Zuid-Sumatra, enz.) en Riouw. Aan den tekst gaat vooraf de inhoudsopgave van alle tot nu toe verschenen bundels, wat een groot gemak oplevert en aan het slot vindt men een zeer uitvoerige alphabetische lijst van inlandsche rechtstermen, voorkomende in alle XX bundels.

De Indische Mercuur.

No. 11. Practische ervaringen op het gebied der nijverheidsbevordering van Regeeringswege in Ned.-Indië. Voorzorg van Dr. A. W. K. de Jong (debat in een volgend Nr.). — Tropical Holland, by H. A. van Coenen Torchiana, besproken door Dr. H. C. Prinsen Geerligis. — Het gebruik van rubber als brandstof, door W. L. Utermark. — Zuid-Sumatra Landbouw- en Nijverheidsvereniging. — Cultuurberichten. — Kleine mededeelingen. — Verkeerswezen (Spoorwegaanleg op de Buitenbezittingen; overzicht van een rapport van den hoofdingenieur Nivel over een onderzoek in Zuid-Sumatra). — Financiële berichten en verslagen, zoomede de overige vaste rubrieken. — De Afd. Handelsmuseum van het Kol. Instituut geeft literatuur over vezelstoffen, plantenziekten en bodemvraagstukken.

Verbouw van tarwe op Java.

De Ind. Mercuur meldt: De proeven die ongeveer twee jaar geleden genomen zijn met den verbouw van tarwe op de hoogvlakte van Pengalengan, in de Preangerregentschappen, mogen in zooverre als geslaagd beschouwd worden, dat een grootere uitgestrektheid met tarwe zal bezaaid worden. Van de 160 uitgezaaide variëteiten bleken er ten opzichte van bodem- en klimaatgesteldheid slechts vier aan de eischen te voldoen. De Poerbasan Co. heeft thans haar aanplant nogmaals met 300 bouws vergroot, en mochten

NEDERLANDSCHE HANDEL - MAATSCHAPPIJ

Gestort Kapitaal f 80,000,000..
 Statutaire Reserve 13,979,250..
 Buitengewone Reserve 22,660,000..

Hoofdkantoor: AMSTERDAM.

Agentschappen te ROTTERDAM en 's-GRAVENHAGE.

Vestigingen in Nederlandsch-Indië,
 Straits-Settlements, Britsch-Indië, China en Japan.

In- en Verkoop van Wissels en Telegrafische Transferten. — Incasseringen en Financieringen. — Schriftelijke en Telegrafische Credieten. — Reiscrédietbrieven. — Deposito's. — Rekeningen-Courant. — Administratie van Effecten en alle andere Bankzaken.

RENTEVERGOEDING VOOR DEPOSITO'S BIJ DE KANTOREN IN NEDERLAND:

Met één jaar opzegging 4½ pCt.

Voor andere termijnen nader overeen te komen.

Z. H. V.

PLETTERRIJKADE 50

'S-GRAVENHAGE

Ziekte- en Ongevallen

Verzekering

FATUM

PIET HEINPLEIN 6

ONGEVALLEN ZIEKTEN
 WETTELIJKE AANSPRAKELIJKHEID
 ARBEIDSCONTRACT

Crediet- en Effectenbank

„DIE HAGHE”

's-Gravenhage

„ Laan 9 ”

TEL. H. 892 en H. 3492

NEDERLANDSCH INDISCHE HANDELSBANK

AMSTERDAM BATAVIA 's-GRAVENHAGE

Ampenan, Bandoeng, Bombay, Calcutta,
 Cheribon, Gorontalo, Hongkong, Kebe, Makasar,
 Medan, Menado, Palembang, Pekalongan,
 Probolinggo, Semarang, Shanghai, Singapore,
 Soerabaya, Tegal, Tjilatjap, Weltevreden.

Kapitaal f 55.000.000.-

Reserven f 47.750.000.-

Alle Bankzaken

TAAMS & KEYSER

Bankastraat 10 's-Gravenhage

IN EFFECTEN.

Speciale afdeling Incourante Fondsen.

Cultures - Industrie - Handel.

Ons blad wordt op aanvraag geregeld toegezonden.

COUPONS.

REK.-COURANT.

HADI- POESTAKA

Boekhandel en Uitgevers-Mij.
Nobelstraat 20 - Den Haag
Telef. H. 475.

Hoofddépot van de uitgaven van het „Java-Instituut” en van „De Commissie voor de Volkslectuur” te Weltevreden.

Levering van alle Boeken op elk gebied, ook Buitenlandsche Uitgaven.

Speciaal zijn we goed gesorteerd in Oostersche Werken.

VERSCHENEN:

De Javaansche Danskunst

door TH. B. VAN LELYVELD.

Met 38 Illustraties.

Prijs: f 3.20.

Alleen gebonden verkrijgbaar, bij alle Boekhandelaren en bij de Uitgeefster.

De schrijver, die op Java in kringen van Inlandsche grooten heeft verkeer, is de eerste, die ons op systematische wijze in het wezen der Javaansche danskunst inleidt.

Het werk wordt o.a. verlicht door opnamen van Mevrouw Linda Bandara aan de dans- en muziekschool te Jogjakarta, genaamd: „Krido-Bekso-Wiromo”, waardoor de lezer o.a. op aanschouwelijke wijze kennis maakt met de elementaire bewegingen van den Javaanschen dans.

PAS VERSCHENEN:

Levensschets van Dr. Wahidin Soedirohoesodo

door S. SURYANINGRAT.

Prijs: f 3.40.

De Serie

Levensschetsen van vooraanstaande Indonesiërs

bedoelt op beknopte en populaire wijze de jongere Indonesiërs en ook het Hollandsche volk bekend te maken met het leven en werken der Indonesische voormannen.

Over de „Levensschets van Pangéran Noto Dirdjo” door S. Suryaningrat schreef *De Haagsche Post*:

„... Deze levensschets van een der meest uitnemende Indische edellieden is door den heer Suryaningrat geschreven met een voorbeeldige voornaamheid. Liefde, eerbied en wijsheid voelt men achter de zinnen, maar zij zijn door een natuurlijke eenvoud zoo beïndrukt, dat alle rethorische verheerlijking is vermeden. En zelfs als men hier en daar merkt, dat het vuur onder de asch smeult, wanneer aan den edelen Indonesiër door des Nederlandschen ambtenaar onrecht is aangedaan, weet de biograaf een toch zoo begrijpelijk fel woord in te houden.

Over de „Levensschets van Mas Atmodiriono” door R. van Sandick schreef *De Hollandsche Revue*:

„... Opgenomen in de serie „Levensschetsen van vooraanstaande Indonesiërs”, moet men ook dit boekje een groote beteekenis geven, omdat door zijn verschijning de Westering, die nog zoo zonderling over Indië en zijn bewoners denken kan, kennis kan maken met een der uitnemende mannen van de inheemsche maatschappij”.

G. J. R. VAN DER GAAG & ZOO
GROENMARKT 27
TELEPHOON No. 2512

Hofleveranciers.

□ □ DROGERIEN :: :: CHEMICALIËN □ □
□ □ DEPOT DER MEEST BEKENDE BINNEN. □ □
□ □ EN BUITENLANDSCHE SPÉCIALITÉS □ □

hiervan gunstige resultaten worden verkregen, dan is een belangrijker uitbreiding in uitzicht gesteld. De Gouvernements-voorlichtingsdienst stelt veel belang in deze cultuur en mochten de uitkomsten aan de verwachtingen beantwoorden, dan zal tot de oprichting van een groote, modern ingerichte meelfabriek worden overgegaan.

Indisch Militair Tijdschrift.

Hoofdzakelijke inhoud van jaarg. 1922, No. 2. Het vraagstuk van de beperking der bewapeningen. — Verplegingsaangelegenheden (slot), door A. de Wit, met Naschrift van C. M. J. Tismeer. — Het vuurgevecht der Inf. in verband met ons S. V. I. (slot). — Officiërsrijpaarden en paardenoppassers, door Fiat. — De draagwijze van onze geweermitrailleurs, door F. Treffers. — De bevordering in het officierskorps, door Geldrop. — 30 oefendagen van een compagnie Infanterie gedurende het tijdperk I.

Prijsvraag verdediging van Java.

Door het bestuur der Indische Krijgskundige Vereeniging is eene prijsvraag uitgeschreven, waaraan door ieder (dus ook door niet-leden der I. K. V.) kan worden deelgenomen, over het onderwerp: Welke voorbereiding moet worden getroffen ter voorziening in de behoeften van volk en strijdkrachten bij een isolatie van Java en moet bij isolatie die voorziening worden geregeld?

De voorwaarden, enz. vindt men vermeld in bovengenoemd Nr. van het Ind. Mil. Tijdschr.

Congres voor de Volkshuisvesting.

Het Bestuur van de Sociaal Technische Vereeniging berichtte aan „Locale Belangen”, dat dank zij den steun zoo wel van de Regeering, die de gevraagde subsidie toekende en machtiging gaf aan verschillende departementen afgevaardigden te zenden als van vele Locale Raden en van particuliere maatschappijen, het doorgaan van het Congres voor de Volkshuisvesting met Paschen a.s. verzekerd is. Er schijnt van verscheidene zijden zeer veel belangstelling voor dit Congres, het eerste op dit gebied in Indië, te bestaan.

Het Reglement voor het Congres, alsmede de prae-adviezen en daarna het regelingsprogramma, zullen achtereenvolgens binnenkort verschijnen.

Albrecht's Klapper op de wetboeken en het Staatsblad van Ned.-Indië, benevens op het Bijblad van dat Staatsblad. Jaarverslag 1920, bewerkt door G. A. N. Scheltema de Heere. (Leiden, A. W. Sijthoff).

Where the strange trails go down. Sulu, Borneo, Celebes, Bali, Java, Sumatra, Straits Settlements, etc., by E. A. Powell. With illustrations and map. (New York—London, Ch. Scribner's Sons).

Exporter's Directory of the Netherlands East Indies. Fourth edition. Published by the division of Commerce of the Dep. of Agriculture, Industry and Commerce. (Soekaboemische Snelpersdrukkerij).

Verslag omtrent de eigen pensioenfondsen voor de koloniale landsdienaren over het jaar 1920. Met 11 Bijlagen. (S-Gravenhage, Gebr. Giunta d'Albani).

Missie in Suriname. De Britsch-Indiër in Suriname en het Surinaamsche Missiewerk, door W. Austermöller. (De Volksmissionaris, 15 Maart '22).

Iets over Ambon (vervolg). (De Banier, 9 Febr. '22).

Eenige beschouwingen over de ontwikkeling van een chemische nijverheid in Ned.-Indië (eerste gedeelte). (Korte berichten voor Landb., Nijv. en Handel, 9 Febr. '22).

De Cacaotrips (Heliotrips rubrocinctus Giard), door A. Reyne. (With a summary in English). (Departement van den Landbouw in Suriname. Bulletin No. 44).

De herziening van de Indische staatsinrichting. Overzicht ten behoeve van het Indische publiek. Uitgegeven door het Comité voor de autonomie van Indië. (Weltevreden, Indonesische Drukkerij).

Het Ramayana en de wajang, door A. van Leeuwen. (Theosofisch Maandblad voor N.-I., Jan. '22).

Overzicht van de Inlandsche en Maleisch-Chineesche pers. No. 5 en 6, 1922. Bureau voor de Volkslectuur en aanverwante aangelegenheden. Afdeling Pers. (Weltevreden, Drukkerij Volkslectuur).

Verslagen en Mededeelingen betreffende Indische delfstoffen en hare toepassingen. No. 14. Jodium. (Weltevreden, Javasche Boekh. en Drukkerij).

Assainering van de afdelingshoofdplaats Tjilatjap, door L. Kallola (vervolg). (Ind. Bouwkundig Tijdschr. 1921, No. 22, No. 24). — Het mechanisch transport in verband met

WISBRUN & LIFFMANN
Veenestraat 35-37 - Tel. 2593 - Den Haag

DAMES MODEARTIKELN.
ZIJDEN STOFFEN, FLUWEELEN, KANTSTOFFEN.
ALLE SOORTEN GARNEERINGEN, ENZ.

BALARTIKELN.

Verpleegster

25 jaar oud, is genegen met familie mee naar Indië te gaan; ook bereid tot opvoeding van 2 kinderen op zich te nemen. Brieven onder letter B. J., Boekhandelaar Fa. D. KOEK, Scheveningen.

het wegevragsstuk in Ned.-Indië, door H. W. Jonkhoff (Id. 1922, No. 1).

De pandhuisstakingen (slot), door W. J. Kroon. — Pantoor Verbraak (onthulling van diens standbeeld). (De Relector, 4 Febr. '22).

De Zending op Soemba van 1904—1920 (vervolg), door D. K. Wielenga. — Midden-Java ten Zuiden. De nieuwe koers in Indië, door D. Pol. (De Macedoniër, Maart '22).

Suriname.

Over de voeding in de gevangenis schrijft „Suriname” van 20 Januari een zeer belangrijk artikel, waarvan wij den inhoud niet in het kort kunnen teruggeven. Wij willen er alleen dit van zeggen, dat als de toestanden zijn, zooals het blad ze beschrijft, een gestreng onderzoek noodzakelijk is. Wij twijfelen niet of de Gouverneur zal zulk een onderzoek gelasten.

De gouverneur heeft, overwegende, dat de overheidsbemoeiing in de kolonie inzake de verwaarloosde en de misdadige jeugd, alsmede ten aanzien van die kinderen, wier ouders of voogden uit de ouderlijke macht of voogdij zijn ontzet, verschillende leemten vertoont, welke dringende voorziening eischen, besloten eene commissie in te stellen, met uitnodiging om het voornoemde onderwerp in studie te nemen, daaromtrent rapport uit te brengen, ter zake de noodige voorstellen te doen en de aan te wenden middelen aan te geven.

Tot leden van de voormelde commissie zijn benoemd de heeren: S. Beck, chef der firma C. Kersten en Co.; A. E. Boers, predikant der Evangelisch-Luthersche gemeente; J. C. W. Brunings, koloniale ontvanger en befaalmeester; mev. E. Bruning-van Niel; de heeren: J. A. Bueno de Mesquita, lid van den voogdijraad; C. K. Kesler, leeraar aan de Hendrikschool; mr. J. L. Nijssingh, procureur-generaal bij het Hof van justitie; H. van Ommersen, lid der Koloniale Staten; L. Verheyen, R. K. geestelijke, allen te Paramaribo.

Aan te wijzen tot voorzitter van deze commissie den heer mr. J. L. Nijssingh en tot secretaris den heer J. A. Bueno de Mesquita.

Elk lid of de minderheid der leden is bevoegd van zijne of hare van de meerderheid afwijkende meening te doen blijken bij afzonderlijke notawelke als bijlage zal worden gevoegd bij het rapport.

„De Nieuwe Courant” van 15 Maart geeft, aan de hand van het Koloniaal Verslag, een beschouwing over „Suriname in 1921.” „In extensieve exploitatie-methode ligt — zoo is schrijver's eindconclusie — de toekomst van de verschillende, in de kolonie mogelijke takken van bedrijf. Men moet zich meer dan men tot nu toe deed, in Suriname indenken in de veranderde economisch-geographische omstandigheden en zich daarop baseeren. Nog te zeer schijnt men vast te houden aan vroegere toestanden.”

Wat de inkomstenbelasting aangaat, meent de schrijver „dat men den weg zal moeten inslaan van de buitengewesten in Ned.-Indië, uitgaande van de onderstelling, dat ieder, die in staat is in zijn levensonderhoud te voorzien, zich ook voor de gemeenschap eenige inspanning heeft te getroosten en dus boven de voorziening van zijn geringe persoonlijke behoeften heeft te zorgen voor een kleine bijdrage aan de algemeene middelen.”

Tot zoover kan men met den schrijver instemen, als men maar in het oog houdt, dat de bedoelde personen reeds bijdragen in de indirecte belastingen. Maar dan laat de schrijver volgen: „Als men dit toepast, werkt de aanslag opvoedend. Laat men in dit opzicht zijn voordeel doen met hetgeen de ondervinding in Oost-Indië leert.” Aan die opvoedende kracht van een aanslag in de in-

N. BLOM - SCHEVENINGEN
BEËDIDG EXPERT
Badhuisweg 33. Tel. S 3029

Inkoop van Paarden, Brillanten
:: en oude Indische Brillanten ::

Instituut „VAN WIJNGAARDEN“,
Neutrale School voor M.U.L.O.-Jongens en Meisjes.
2de Schuifstraat 332 (Duinoord), Den Haag. 189

Afd. A (6 leerjaren) opleid. H.B.S., Lyceum en Gymnasium
Afd. B (3 leerjaren voor leerlingen boven 12 jaar), Op-
leiding voor verschillende examens.

Schoolgeld f 60.— tot f 100.— per jaar. 188
Kleine klassen, ruime lokalen, Centr. verwarming, Electr. verlichting.

komstenbelasting gelooven wij niet. Een phrase,
meer niet.

Een dergelijke beschouwing vinden wij in een
artikel van Gravin van Heerdt tot Eversberg-Quar-
les van Ufford in „De Vrijheid“ van 1 Maart:

.....Dwing daarom deze grenzeloos werkschu-
we bevolking door bovengenoemde indirecte be-
lasting, (invoerrechten op zekere soog, eerste le-
vensmiddelen) die tevens meerderen prikkel zal
geven aan eigen veeveelt, landbouw en visscherij,
eerlijker haar deel te dragen na zoovele jaren lan-
terfantien, in de vele voordeelen, die haar nu reeds
door de oneindig zwaarder belaste Nederlandsche
bevolking cadeau worden gegeven.

Zoodoende zouden binnenkort alle assainerings-
maatregelen, enz. kunnen worden uitgevoerd, waar-
naar door het hard werkende, intellectueele, maar
schraal met aardsche goederen bedeeldte gedeelte
van Suriname's ingezetenen met recht ten bate van
de gansche gemeenschap, reikhalzend wordt uit-
gezien.

„Dat is de oplossing!“ roept de schrijfster daan-
na uit.

Zou de verhooging van de invoerrechten op eer-
ste levensmiddelen werkelijk dien verstrekkenden
invloed hebben? Neen, wij gelooven niet dat dit de
oplossing van het Suriname-probleem is. Zoo een-
voudig is dit niet.

De onverminderde belangstelling van Gravin
van Heerdt in Suriname is hoogelijk te waardeeren,
maar zij houdt er geen rekening mede, dat er
veel in Suriname is veranderd sedert zij de kolonie
heeft verlaten.

Er is veel in het artikel, dat wij niet gaarne zou-
den onderschrijven. Wij zullen daarop evenwel niet
ingaan. Slechts een vraag zij ons hier geoorloofd:
kent de schrijfster het leven in de goudvelden en
balata-bosschen, waar zij verzekert, dat de „bui-
tensporige hooge“ dagloonen in goud- en balata-
bedrijf „met gemak“ worden verdiend?

In verschillende steden van ons land zijn dezen
winter lezingen over Suriname gehouden. Te Haar-
lem op 8 Maart voor de afdeling aldaar van „Oost-
en West“, door den heer A. S. J. Fernandes (opge-
nomen in ons vorig nummer), op 15 Maart te Delft
voor de vereeniging „Onze Koloniën“ door Dr. H.
van Cappelle over „De Binnenlanden van Suriname
en hunne rijkdommen“ (waarvan wij in „Het Al-
gemeen Handelsblad“ van 17 Maart een niet zeer
mooi verslag aantreffen, door den oud-Gouverneur
Staal op 21 Maart voor de Indische week te Leiden
over „De bevolking van Suriname“, door Prof. Dr.
A. Pulle op 25 Maart voor het Kon. Nederl. Aandr.
Genootschap te Amsterdam over „Surinaamsche
reishertelingen“, allen zeer te waardeeren po-
gingen om belangstelling voor de kolonie op te
wekken.

In een onzer vorige nummers spraken wij den
wensch uit, dat de studiën van Pater W. Ahlbrinck
in „De Surinamer“ over „De Karab en zijn taal“
te eener tijd in boekvorm zouden verschijnen. Wij
zien nu dat er een begin is gemaakt met de publi-
catie dier interessante studiën in het Februari-
nummer van „Onze Missiën in Oost- en West-Indië“,
Koloniaal Missie-Tijdschrift van de Indische
Missie-Vereeniging.

In het boek van Prof. Hugo de Vries „Van Texas
naar Florida“, Haarlem 1913, vonden wij de vol-
gende mededeeling: „Sedert een twintigtal jaren
wordt deze rivier [de St. John's rivier in Noord-
Florida] bedreigd door een plant, die oorspronke-
lijk als siergewas in vijvers uit Suriname en de
aangrenzende landen werd ingevoerd. Zij vond in
het humusrijke, slechts langzaam stroomende
water veel betere levensvoorwaarden dan in haar
oorspronkelijk vaderland en ook beter dan in de

Aangeboden

in twee beschaafde gezinnen, vriendelijk
THUIS voor schoolgaande Indische
kinderen.

Inlichtingen geeft Mevrouw SCHOLTEN,
Mallaan 3, Bloemendaal. 1191

andere rivieren van Florida met hun helder kalk-
houdend water haar konden aanbieden. Onder
zulke omstandigheden geheel onschadelijk, werd
zij in het gebied van de St. John's rivier in weinige
jaren tot een plaag, veel erger dan onze waterpest
(*Elodea canadensis*).

.....Haar naam is *Pontederia crassipes*, door de
Duitschers in *Eichhornia crassipes* en later door
de Amerikanen in *Piaropas crassipes* veranderd.”
(blz. 226).

Van deze in Suriname algemeen bekende water-
plant, door Prof. de Vries water-hyacinth genoemd,
zegt hij, dat zij een *goed veevoeder* is, dat de koeien
bijzonder gaarne eten. „Wij zagen ze tot aan den
rug toe in het water staan, om de bladeren weg te
vreten zoover zij maar reiken konden, zonder te
verdrinken.” (blz. 215).

Wij gelooven niet dat men dit in Suriname weet.
De plant komt soms in groote hoeveelheden de
rivier afdriften. De „Encyclopaedie van Nederl.
West-Indië“ geeft er onder *Eichhornia* een korte
beschrijving van, maar vermeldt niet dat ze als
veevoeder gebruikt wordt.

In een buitengewone zitting van het *Institut Co-
lonial International*, gehouden te Brussel op 25
Februari 1922, uitsluitend bijeengeroepen voor de
verkiezing van nieuwe leden, waaraan kan worden
deelgenomen door alle werkelijke leden (zij, die
afwezig waren, konden schriftelijk hun stem uit-
brengen) is benoemd tot werkelijk lid (membre
effectif) mr. J. H. Abendanon, oud-directeur van
het departement van onderwijs, eeredienst en nij-
verheid in Ned.-Indië, sedert 1902 buitengewoon
lid (membre associé) te 's-Gravenhage.

Tot buitengewoon lid is o.a. benoemd Prof. P.
C. Flu te Leiden.

Curaçao.

Begroting.

De M. v. A. is verschenen en geeft ons aanlei-
ding tot een wat uitvoeriger overzicht dan de dag-
bladpers gegeven heeft.

De Minister deelt mee, „dat naar zijne meening,
ook indien de onder 3° van artikel 114 van het
Regeeringsreglement genoemde termijn mocht zijn
verstreken, de Koloniale Raad volkomen vrijheid
blijft behouden om de begroting te behandelen.
De Minister deelt echter 's Raads gevoelen, dat eene
door het College na afloop van dien termijn goed-
gekeurde begroting de beteekenis mist, welke het
eerste lid van artikel 105 van het reglement aan
de voorloopig vastgestelde begroting toekent.”

Als de zaken inderdaad zoo staan, dan moeten
wij den Raad volkomen gelijk geven, dat hij, na
door het Koloniaal Bestuur in de onmogelijkheid
gesteld te zijn, zijne wettelijke taak te vervullen,
geweigerd heeft als fabrikant van surrogaten op
te treden.

Onopgehelderd blijft, waarom de Minister de
toezegging tot wijziging van het Regeeringsregle-
ment niet heeft ingelost.

Over het aftreden van Gouverneur Helfrich
schijnt nu wel het juiste licht op te gaan. Mag men
tusschen de regels doorlezen, dan was diens ge-
zondheidstoestand toch niet de hoofdreden van
zijne ontslagaanvraag. De Minister verklaart, hoe
hij tot zijne desbetreffende mededeeling gekomen
is, en zegt verder, dat die Gouverneur „zich overigens
inderdaad beklaagd heeft over eene weinig
vlotte afdoening van zijne voorstellen en over gemis
van samenwerking. Die voorstellen hadden
grootendeels betrekking op de uitzending van per-
soneel, waaraan in verband ook met de voor de
kolonie geldende bezoldigingsnormen, destijds de
grootste moeilijkheden verbonden waren. Deze om-
standigheid, die den heer Helfrich bekend was en
waarmede hij rekening had kunnen houden, ver-
oorzaakte doorlopend niet te voorkomen vertra-

SCHRIFTELIJKE KNIPCURSUS

Door een geroutineerd Coupeur, met meer dan 20-jarige praktijk,
(oud-leerling van de wereldberoemde „Professeur de Coupe“ A.
NEBELING te Brussel) worden stelselmatig **schriftelijke lessen**
gegeven (ook naar Indië) ter bekwaming in het geven van
een chicque coupe aan Uw Dames- of Heeren- en Kinderkleding.
Prijs 13 lessen f 12.—, per geheele cursus slechts f 45.— (bij
vooruitbetaling).
Vraagt uitgebreide prospectus aan INSTITUTE VOOR SCHRIFTE-
LIJKE LESSEN, Kapelstraat 3, APELDOORN. 48
Na gunstig afgelegd examen wordt prachtig diploma uitgereikt.

Naamlooze Vennootschap
L. P. Smulders'
Meubelfabriek

Tolbrugstraat 11
BREDA

Behangerijen
Stoffeerderijen

TAPIJTEN EN
GORDIJNEN

ARBEIDSBEURS VOOR DEN OUD-IND. MILITAIR

Gevestigd te NIJMEGEN

Oude Varkensmarkt 41-43 Telefoon 1867

Geopend van 9-12 v.m. en van 2-4 uur n.m.
Zaterdags na 12 uur gesloten.

Directeur: A. VAN BOXTEL.

Correspondentschappen in vele plaatsen.

Correspondentschap te

AMSTERDAM, J. van Loggem, Cilliersstraat 30.
DEN HAAG, G. J. L. Verhoeven, Halleyst. 63.
ROTTERDAM, J. F. FERWERDA, Calandstr. 24a.
ARNHEM, G. J. HOESINK, Emmastraat 58.

H. H. Werkgevers!

Bovengenoemde Beurs stelt zich ten doel Oud-
Indische Militairen aan den arbeid te helpen.

Zij is nagenoeg te allen tijde in staat om degelijke
Oud-Indische Militairen beschikbaar te stellen voor
verschillende betrekkingen, als bijvoorbeeld:

Boekhouder, Kantoorbediende, Concierge,
Huisbewaarder, Portier, Fabrieksupzichter
en -waker, Jachttopziener, Magazijnmeester,
Magazijnknecht, Wissellooper, Ploegbaas,
Depôthouder, Huisknecht, Hulpmonteur,
Stoker Centrale Verwarming, Knecht van
de Apotheek en ander personeel voor Zieken-
en Weeshuizen, waaronder ook gediplo-
meerde Verplegers, Controleurs en Wakers
voor den Nachtveiligheidsdienst, Telegra-
fisten en Telefonisten, Koks, enz., waaronder
geschoold Personeel.

De personen zijn allen vrij van militaire plichten.
Gaarne houdt zij zich aanbevolen voor Uwe aan
vragen om personeel, zowel hier te lande als in
Ned. Oost- en West-Indië.

Adverteeren doet verkoopen.

Instituut W. G. TAANMAN
te Perponcherstraat 101-103 's-Gravenhage

Afd. A. Opleiding voor eindexamen H. B. S. 5-j. c. Inst.
voor de Marine, Milit. Acad., Cand. O.-l. amb.
Afd. B. Opleiding voor Cadettensch., Zeevaartsch., Middelb.
Kol. Landbouwsch., Machinistensch., enz.
Afd. C. Lager Onderwijs voor Leerl. van af 6 jaar.
Opl. 1ste kl. Gymn. en H. B. S.

AÇOKA

Drama in vier bedrijven door G. GONGGRIJP
 Bandversiering van SOERJOWINOTO
 Prijs ingenaaid f 3.40 Gebonden f 4.90
 Verkrijgbaar bij alle Boekhandelaren
 en bij de Uitgeefster

Uit de persbeoordeelingen:

"... Het Nederlandsche volk zou zichzelf te kort doen, indien het Açoka niet vasthield en het tot zijn blijvend bezit maakte als een zijner uitnemende scheppingen."

(L. J. M. Feber in *De Maasbode*.)

"... De brandende vragen van onzen tijd hebben grooten invloed op het werk uitgeoefend, en menige gedachte uit het Açoka-drama, de hoofdlijn niet het minst, loopt parallel aan de stroomingen, die in het geestelijke leven van onze dagen aandacht eischen. Deze Açoka-figuur is een mensch. Een mensch, bewogen door machtige driften, ontroerd door diepe en smartelijke gevoelens, aangeraakt door verheven wijsheid."

(Herman Middendorp in *De Nieuwe Gids*.)

"... Hier is al dadelijk de distinctie, die wij op het tooneel zoo ongaarne missen. Açoka, de hoofdfiguur, is een menschelijke koning — ware hij in onzen tijd geboren, men zou hem wellicht voorzitter van den Volkenbond hebben gemaakt — doch hij is geenszins een gekroond democraat of president van de republiek. Hij blijft — eere den schrijver — Majesteit, in den besten zin."

(Top Naef in *De Amsterdammer*.)

"... De groote rijkdom van dit werk ligt in zijn idealiteit; de geestelijke ontroering is een adel er van. Als men bij dit werk vergelijkt al hetgeen gemeenlijk voor Nederlandsch tooneelwerk doorgaat, dan voelt men direct welk een hooge vlucht de heer Gonggrijp heeft genomen."

(Johan Koning in *De Hollandsche Revue*.)

Uitgave van „Hadi Poestaka”

Boekhandel en Uitgeversmaatschappij
 Nobelstraat 20 Den Haag Tel. H. 474

Wanneer U

PERIODIEKEN

wilt uitgeven, wend U dan tot ons. Wij zijn daarvoor speciaal ingericht en kunnen derhalve voor

goede en tijdige aflevering

zorg dragen. Desgewenscht verzorgen wij voor U de

Administratie en Expeditie

Onze rotatiepersen staan gereed voor uw **grote oplagen**, onze prima snelpersen voor die tijdschriften, waarbij het vooral op **kunstdruk** aankomt.

N.V. Drukkerij Ten Hagen
 Nobelstr. 20, Den Haag, Tel. H. 474 & 475

Wed. G. STREITWOLF
 Noordeinde 105, 's-GRAVENHAGE, Tel. H. 2413

GUMMI SPONSEN
 SPONSEN ZAKKEN
 BADMUTSEN

151

gingen in de vervulling van aanvragen van dien aard.

Ook de klacht over gemis van medewerking moet de Minister afwijzen. Dat de heer Helfrich gemeend heeft in de gevoerde gedachtenwisseling meer dan eens reden tot die grief te mogen vinden, sproot, naar de indrukken van den ondergetekende, wel voornamelijk hieruit voort, dat hij zich op het minder juiste standpunt scheen te stellen, als zou verschil van inzichten zijn aan te merken als gemis van steun en medewerking." Het is jammer, dat hier geen feiten worden genoemd. Misschien blijkt bij de mondelinge gedachtenwisseling wel iets naders.

Over de herziening der bestuursinrichting blijkt weinig nieuws.

„Eene herziening van de bestuursinrichting der kolonie, zoomede van de wijze van samenstelling van den kolonialen Raad, ten einde aan de bevolking voldoende invloed op en aandeel in het bestuur der kolonie te verzekeren, is in studie genomen."

De onderwijsgelijkstelling zal voorloopig ophouden bij de gelijkstelling der bezoldigingen. Heeft de Minister verleden jaar niet toegezegd, dat de geheele gelijkstelling op denzelfden voet als in het moederland zou worden doorgevoerd? De Minister ontkent, voor Suriname te hebben toegezegd, dat de kosten der gelijkstelling voor rekening van het moederland zouden genomen worden, doch meent, dat dit voor beide koloniën „feitelijk langs den weg van de Rijksbijdrage" gebeurt. De heer X., wiens uitvoerige artikelen over de West-Indische begrootingen in het *Koloniaal Tijdschrift* eenigen tijd geleden elders in dit blad besproken zijn, zal waarschijnlijk meenen, dat dit op die wijze van alle koloniale uitgaven kan beweerd worden.

Over den nieuwen politie-inspecteur wordt medegedeeld, dat deze niet zal belast zijn met de reorganisatie der politie, maar wel met de opleiding en naderhand ook bij de leiding van de afdeling recherche, welke in de eerste jaren (?) niet zal kunnen worden ontbeerd.

Het zeeposttarief Curaçao-Nederland wordt gelijk gemaakt met dat in omgekeerde richting. Draadlooze telegrammen via St. Martin kunnen reeds eenigen tijd zonder tusschenpersoon op dat eiland verzonden worden.

Gevraagd was ook, of de tweede predikantsplaats bij de Vereenigde Protestantsche Gemeente niet had kunnen onvervuld gelaten, doch de Minister beroept zich op een K. B. van 1824, bij de vereeniging der Luthersche en Protestantsche gemeenten uitgevaardigd, dat dit zou verbieden. Wij kennen het besluit niet en zouden het wel gaarne eens lezen. Waarschijnlijk vindt het zijn oorsprong in de verscheidene richtingen, die destijds vereenigd zijn. Maar dit verschil is althans in zooverre versleten, dat men al jarenlang in de beide predikanten dit verschil niet meer terugvindt. Een historisch-kerkrechtelijk onderzoek omtrent deze kwestie en de verhouding tusschen kerk en staat in de kolonie, zou de moeite loonen.

De betrekking van landbouwkundige is voor de benedenwindsche eilanden opgeheven en de financiële band met het Surinaamsche landbouwdepartement wordt eindelijk verbroken.

„Het verzoek van de Cultuur-Maatschappij der Nederlandsche Antillen, betreffende verdere deelneming door de kolonie Curaçao in haar aandeelkapitaal is bij den Minister nog in overweging. Hij verwacht eerlang eene beslissing te kunnen nemen.

De Minister heeft er tot zijn leedwezen van af moeten zien, zijne medewerking te verlenen tot verstrekking van verderen geldelijken steun in de eerste Sisal Cultuur-Maatschappij, omdat in verband met de bodemgesteldheid van die cultuur geen bevredigende uitkomsten te verwachten zijn.

De kolonie heeft f 160.000 aan deze onderneming ten koste gelegd."

Het onderzoek naar kopererts op Savouet heeft geen gunstig resultaat gehad.

„De Minister kan niet inzien, dat de door hem

M. H. v. VRIESLAND Hzn.
 SCHILDER — DECORATEUR

□ □ EXPLOITANT VAN □ □
 RECLAME OP ELK GEBIED

DEN HAAG - ELANDSTRAAT 120 - TEL. M. 2492

CONSERVEN - TIELEMAN & DROS

LEIDEN - HOLLAND

Blikgroenten
Visch, Vleeschwaren
Soepen, Pickles, Jams

Leveranciers aan het Departement van Koloniën, Oorlogsmarine en aan de voornaamste Stoomvaartlijnen.

gestelde voorwaarde, dat de kolonie uit eigen middelen de helft van de uitgaven voor de verbetering van de bezoldigingen der ambtenaren zal bekostigen, niet in haar belang is te achten.

De Minister ziet geen aanleiding om van zijn beslissing terug te komen dat aan de bezoldigingsherziening geen terugwerkende kracht tot 1 Januari 1921 mag worden gegeven."

J. F. Haayen. †

Volgens een bericht in de *N. R. Ct.* is op Curaçao overleden de heer J. F. Haayen, oud-gouvernementssecretaris. Toen ruim twee jaren geleden de heer Haayen den gouvernementsdienst verliet, wezen wij op zijn belangrijke dienststaat. Vooreerst een groot deel diende hij op de Bovenwindsche eilanden, o.a. als gezaghebber van St. Martin. Bekend is zijne Engelsche uitgave van de Curaçoesche Wetboeken, die noch authentiek noch onbetrouwbaar was, maar niettemin een belangrijk hulpmiddel voor de rechtspraak op de Bovenwindsche eilanden, die langen tijd zoo stiefmoederlijk behandeld zijn.

Gedurende het geheele bewind van Gouverneur Nuyens was de heer Haayen Gouvernementssecretaris en maakte zoo o.a. de moeilijke oorlogsjaren mee. Toen zijne welverdiende ambtelijke rust reeds was ingegaan, werd hij zwaar getroffen door een felle brand, die zijne woning in asch legde, waarbij tal van aantekeningen, boeken en papieren verloren gingen. Hij was er door geknakt. Zijn voornemen, om in Holland verder zijn rust te genieten, heeft hij niet meer kunnen volvoeren.

De heer Haayen laat de aangename herinnering na aan een trouw en nauwgezet ambtenaar en welwillend mensch.

Dokter Henriquez.

Men deelt ons mee, dat ons aan de *Amigoe* ontvankelijk bericht, dat dokter Henriquez naar Curaçao zou terugkeeren, niet juist is.

Van Vreemde Koloniën en Verre Landen

De burgeroorlog in Zuid-Afrika.

Toen het vuur der tweedracht vlamde in 't rond En veld won voor zijn gloed, Toen 't land zich tegen 't land verbond, Verhit op eigen bloed.....

De staking aan de mijnen in Zuid-Afrika werd om zijn economische belangen ingezet. Overleg leidde niet tot overeenstemming en in een der vergaderingen, waarin de grootmoeilijkheden om de geschillen weg te nemen duidelijk bleken, sprak een van de werknemers-vertegenwoordigers reeds de verwachting uit, dat de oplossing niet zou komen zonder bloedvergieten.

Wanneer de werkgemers eenerzijds, de arbeiders anderzijds 't onderling geheel eens zijn, wanneer beide partijen de politiek streng buiten den belangen-strijd weten te houden, dan kan een gerezen geschil als een zuiver economisch conflict afgewikkeld worden. 't Is dan veelal de vraag 't het langste vol kan houden, of wie 't eerste tot de overtuiging komt door toegeven minder te verliezen dan de voortduren der staking. De publieke opinie kan de doorgaans daarbij ook nog een woordje meespreken.

In Zuid-Afrika waren de kansen niet gunstig om de staking actie binnen deze grenzen te doen blijven. Daar moet tal van complicaties aan den eenvoud van de tegenstelling afbreuk doen.

De mijneigenaren wenschten de productiekosten te vermindern, o.a. door loonsverlaging. Was die wensch van de mijnen met laag goudgehalte ten volle te billijken, aan gezien enkele harer bij de geldende kosten van 't bedrijf niet loonend konden doorwerken, voor de rijke mijnen droeg de noodzakelijkheid zich niet op; deze maken nog zeer mooie winsten.

Nu brengt echter de eisch van onzen tijd, om gelijkheid in loon van het personeel, mee, dat er overeenstemming moet bestaan voor alle mijnen. Eerste complicatie. Wij men behoud van 't bestaande loon voor allen, dan zou 't voortbestaan van verschillende mijnen onmogelijk worden. Redding zou liggen in 't regelen van het loon naar de goedgeheid van de onderneming; hier wil echter niemand aan, te minder omdat 't werk in de goud-arme mijnen, in die waarbij de lagen diep onder de oppervlakte liggen

BREDA Bredasche Luxebroodfabriek BREDA

Telefoon No. 72 **F. 't SAS** Lange Brugstr. 10
 Hofleverancier

beveelt zich beleeft aan voor de levering van alle soorten
BROOD, BESCHUIT, LUXEBROOD, BANKET, ONTBIJTGOEK, KOEKJES, enz.

Alles eigen fabrikaat en van de beste grondstoffen vervaardigd.

Bevelen ons beleeft
aan voor levering
van alle soorten

Brandstoffen

N.V. Brandstoffenhandel v.h. F. BREURE & ZOON

Telefoon M. 1880 en M. 3331

Waldeck Pymontkade 88 - Den Haag

Stookt onze
1^e soort

Turfbriketten

zwaarder is dan in die waar 't goud gemakkelijk gedolven wordt.

Een ander middel om de uitgaven te beperken, ligt in een gewijzigde verhouding van de blanke- tot de gekleurde arbeiders. Deze was, bij onderlinge overeenkomst, gesteld als 1 bl.: 8 kl., de directies wilden deze nu stellen 2:21, zoodat vele goedkoopere naturellen de plaats van Engelschen en Boeren zouden innemen. Hierdoor is het rassenvraagstuk door de kwestie gemengd, en kan er geen eenheid zijn onder de arbeiders. De kleurlingen zijn eerst in groot aantal naar huis gegaan, niet veel begrijpende van de onverwachte vacantie, maar zij zijn daarna weer opgekomen om werk, zoo ingaande tegen de belangen van de blanke stakers.

Is op een afstand de houding en verhouding van Mijnen-kamer, Federatie, Industriële bond, Vakvereniging moeilijk precies te begrijpen, in elk geval kan men zeggen, dat geen van alle het algemeen belang zóó tot rechtsnoer neemt, dat de billijkheid geheel om haar zelf onpartijdig betracht wordt.

Natuurlijk trachten ook in Zuid-Afrika de partijen, die in oproer een wellust vinden, haar slag te slaan. Communisten, bolsjewiki, sindicalisten, en hoe zij verder mogen heeten, stookten aan, bliezen op, en zaten op den uitkijk hoever zij de verhitte gemoederen in de door hen gewenschte richting konden leiden.

Hiermee zijn wij er nog niet. In den grond van de zaak waren er velen in Z.-Afrika, die 't jammer vonden, dat er geen oplossing te vinden was, om den toestand te redden zonder tot de loonsverlaging en tot het ontslag van blanke mijnarbeiders over te gaan. Een goede oplossing hebben zij, voor zover wij kunnen nagaan, niet gevonden, maar hun sympathie was meer aan de zijde van de blanke broeders, dan aan die van de mijn-directies en van de naturellen, wier invloed zij noode zien toenemen. In dit geval verkeerden zoowel vele leden der Nationalistische partij, die de partij, die blijft ijveren voor een onafhankelijk Z.-Afrika, als verschillende vakverenigingen, w.o. zeer invloedrijke. Men kan niet zeggen, dat de Nationalisten met de stakers mee voelden omdat deze alleen Afrikaanders zouden zijn, want dit was geenszins 't geval. Er zijn Boeren, die, in minder goeden doen geraakt, naar den Rand gekomen zijn om in de mijnen werk te zoeken, ook halfbloeden, maar een derde der blanke mijnwerkers wordt toch gevormd door Engelschen, die vooral het werk verrichten dat bijzondere geoeffendheid of intelligentie vergt. Het meewoelen der buiten het mijnbedrijf staande vakverenigingen, heeft zich o.a. geuit in sympathie-stakingen van het personeel van enkele bedrijven van openbaar belang. Zoo heeft in Johannesburg het gemeentelijk electrisch bedrijf stil gelegen, waardoor tram en verlichting buiten werking werden gesteld.

De arbeider was desnoods voor geweld, de Nationalist bleef daar tegen.

De Regeering kwam ook in een lastige situatie. Zoolang de strijd zich niet als handeling in 't openbaar vertoonde, stelde de Regeering zich tot taak partijen tot elkander te brengen. Zij moedigde het overleg aan en lokte het uit. Wordt de minnelijke schikking niet verkregen, dan is 't altijd zeer moeilijk voor de overheid om 't juiste oogenblik te kiezen, voor haar krachtig optreden. Vooruit staat vast, dat haar van de eene zijde verweten zal worden, te spoedig, van de andere te laat doorgetast te hebben, vooruit staat ook vast dat haar partijdigheid verweten zal worden tegen hen, die 't eerst tot geweldzaken zullen zijn overgegaan, toch stelt de overheid er prijs op zich onpartijdig te mogen gelooven en door den onbevangen beoordeelbaar ook als zoodanig beschouwd te worden. Wetende dat de Nationalisten haar scherp op de vingers keken, dat de arbeiders elk optreden tegen de stakers dadelijk als een steun van de kapitalisten aan den Rand zouden brandmerken, heeft de Regeering in Kaapstad zich in deze nog tot ver-groote voorzichtigheid en verlengde lankmoedigheid gezet.

Gaan stakers tot het verstoren van de rust over; moelsteeren zij werkwilgen; doen zij handelingen, waardoor de veiligheid van personen bedreigt wordt, dan heeft de overheid in te grijpen, niet omdat er gestaakt wordt, niet om partij te kiezen tegen de stakers, maar eenvoudig om haar plicht als politie-overheid tegenover de burgerij na te komen. Door de voormelde reden is in dit opzicht aan den Rand niet tijdig opgetreden met zooveel voortvarendheid als wellicht goed ware geweest, om groter onheil te voorkomen, maar de ingetogenheid der Regeering heeft den slotte toch dit voordeel gebracht, dat ieder 't wel hierover eens is, dat langer uitstel bepaald niet te verdedigen ware geweest. Eenmaal besloten tot krachtig optreden, heeft generaal Smuts dit in grooten stijl uitgevoerd. Hij heeft de revolutionnaire beweging ten volle als een burgeroorlog beschouwd; als opperbevelhebber heeft hij de leiding van de strategische operatie in handen genomen, en deze in korten tijd met succes volbracht. 't Moest ook gauw klaar gespeeld worden, want, teneinde voldoende macht beschikbaar te hebben, om de in en nabij Johannesburg op-

trekende revolutionnaires met genoeg kracht aan te pakken, waren andere plaatsen van troepen en politie ontbloot, hetgeen bij langen duur of bij tegenslag der krijgsverrichtingen, begrijpelijkerwijze niet zonder gevaar zou zijn.

In verband met deze uiteenzetting brengt men zich de hier volgende gebeurtenissen nu nog eens in herinnering, het verloop zal dan, hopen wij, minder bezwaarlijk te volgen zijn, dan voor menigeen 't geval kan zijn geweest bij 't druppelsgewijze opnemen in losse berichten.

10 Januari begin der staking.
Voorbeeldig ordelijk, stakers zelf zorgden voor de orde. De stakers vormden commando's, uitsluitend met defensieve bedoeling, zeiden zij.

Half Januari belemmering van werkwilgen door stakers, eenige dynamiet ontploffingen. Botsingen tusschen stakers en politie. Dynamiet-aanslagen op den spoorweg.

Op vergaderingen voeren naast de leiders der arbeiders-partij, ook nationalistische voormannen 't woord, deze zetten echter niet tot geweldzaken aan.

De industriële arbeiders-bond aan den Rand beijvert zich aan de staking een meer algemeen karakter te geven, dit lukt in Johannesburg in zover dat het gemeentelijke electrische bedrijf tot stilstand komt.

Door partijkiezen van de burgers voor en tegen de stakers; door de klassentegenstelling; door de wrijving bij de pogingen om ordeverstoring en arbeidsbelemmering tegen te gaan, neemt de spanning in heftigheid en omvang toe. Hier en daar gevoelige ontmoetingen. Vele arrestatiën hebben plaats.

Het Z.-A. parlement neemt na vijf dagen beraadslagen, einde Februari een motie aan waarin den stakers aangeraden wordt, het werk te hervatten, in afwachting van een onpartijdig onderzoek. De Nationalisten en arbeidersverteenwoordigers stemmen tegen. Zij vragen een commissie van arbitrage. De stakers hebben geen vertrouwen in de onpartijdigheid eener officieele commissie, 't zou nu hard tegen hard gaan.

De Regeering had de zorg voor de functioneering der openbare diensten in Johannesburg in handen genomen. De stakers werkten al meer en meer met dynamiet, ook op Regeeringsgebouwen werden aanslagen gedaan. Den 1^e Maart kwamen berichten over 't doodten van 2 stakers en 't verwonden van 2 politieagenten bij een ontmoeting te Boksburg.

De beweging neemt het karakter aan van een opstand tegen het openbaar gezag, zij bestrijkt een groot gedeelte van 't terrein om en bij Johannesburg. Troepen en sterke politiemacht worden hier samengetrokken. De ontmoetingen worden formeel gevechten. De staat van beleg wordt afgekondigd.

Goed gewapende stakerscommando's nemen sterke posities in; minder ordelijke troepen steken huizen in brand. De Regeeringstroepen strijden met artillerie en bommen uit vliegtuigen.

Een afdeeling Schotsche vrijwilligers valt in een door stakers gelegde hinderlaag en krijgt 18 dooden en 25 gewonden. Den 10^{en} Maart worden in één dag 100 gesneuvelden geteld en vele gewonden. De spoorweg-gemeenschap wordt verbroken. Mijnbeambten, op hun post gebleven, worden doodgeknuppeld. De Directeur der Brakpanmijn wordt vermoord. Den 11^{en} komt Smuts, na een avontuurlijken auto-tocht door de stakerslinie heen, te Johannesburg aan.

De algemeene staking was uitgeroepen; de blanke arbeiders buiten Witwatersrand gaven echter hieraan geen gehoor. De leiders der Nationalisten steunen de geweldpogingen niet. De naturellen blijven er geheel buiten; hun verdraagzaamheid wordt geprezen, tegenover vele tergende handelingen, die hen toch moeten grieven. De mijnen worden bewaakt door met assegaaien en knuppels gewapende inboorlingen.

Onder leiding van Smuts voeren de troepen van de generaal Beves en van Deventer een omsingelende beweging uit, om de opstandelingen niet slechts te treffen, maar ook hun ontkomen te beletten. Politie-afdeelingen waren al ingesloten, zij worden bevrijd. Reeds den 12^{en} maakt een telegram gewag van 2200, door Beves, gemaakte gevangenen. Het aantal gesneuvelden liep toen al in de hondertallen. Ook van Deventer behaalt groote voordeelen.

Fordsburg, ten westen van Johannesburg, vormt daarna het laatste reduit der revolutionnaires. Velen, die op de hand van de regeering waren, doch hiervoor niet durfden uitkomen, komen de vrijwillige commando's versterken. Aan de bezetting van Fordsburg wordt twee dagen bedenktijd gegeven om haar stelling te ontruimen. Den 14^{en} verstrijkt dit ultimatum. Het bombardement wordt toen ingezet; dit maakt in vijf kwartier, dank zij artillerie- en vliegtuigvuur, de positie onhoudbaar.

In totaal zijn ongeveer 6000 verzetsmannen gevangen genomen. Hiermede kan Smuts den strijd als geëindigd beschouwen.

Nu rest echter de vraag der afdoening, politiek en strafrechtelijk, de afdoening ook tusschen mijn-directiën en ar-

JAC. W. F. BIEGELAAR
PAPESTRAAT 18 - Telef. H. 2502 - VEENSTRAAT 31

Bekend adres voor
Paraplues ... Parasols
Encas en Wandelstokken
Speciale Inrichting voor het OVERTREKKEN.

Wafelfabriek - Dessertwerken
D. L. SCHEEPMAKER
HAAG (Holland).

Iets voor Fijnproevers.

Vraagt bovenal

SCHEEPMAKER's Fijne
Wafels en Dessertwerken

SCHEEPMAKER HAAG

Tagore's
Opvoedingsidealen

door NOTO SOEROTO

Met 5 illustraties Prijs . . . f 2.20

Verkrijgbaar bij alle Boekhandelaren
en bij de Uitgeefster

. . . Een boekje, als een vreemde bloem, waaraan wondere geuren ontzweven, deze Idealen van Tagore over opvoeding, in het stille woudheiligdom van Shanti Niketan opglanzend, dat stille oord, waar de vrede zelve schijnt te wonen. Er ruischt iets in deze idealen, als de melodie van een lied, in vreemde taal gezongen, dat heel uit de verte tot ons komt, ons dwingt tot stilstaan, tot luisteren; dat ons ontroert met een zonderlinge ontroering, half genot, half smart . . .
(ELISE SOER in „De Tijdspiegel“).

Uitgave van „Hadi Poestaka“

Boekhandel en Uitgeversmaatschappij

Nobelstraat 20 Den Haag Tel. H. 474

Zijt Gij Abonné

van het rijk Geïllustreerde
Maandblad

NEDERLANDSCH INDIË
OUD EN NIEUW

Zoo niet, vraag dan gratis proefnummer
aan bij de Administratie

Nobelstraat 20 Den Haag

Telefoon H. 474 Telefoon H. 475

LENSVELT NICOLA

Den Haag Holland

Beschuit en Roggebrood
voor export.

PERZISCHE TAPIJTEN

BENEZRA, Noordeinde 140

(tegenover Oranjestraat)

's-GRAVENHAGE.

Grootste voorraad -:- Laagste prijzen.

Fabriek van INDISCHE UITRUSTINGEN
 Eigen Koffertabriek
G. KERNER & Co.
 BATAVIA DEN HAAG SOERABAIJA
 Stationsweg 78 - Tel. H. 1038
 Alle goederen worden onder garantie geleverd.
 Eventuele vergissingen worden aan onze filialen
 in Indië kosteloos hersteld.

I. EERNISSE Jr.
 BEHANGERIJ - STOFFEERDERIJ
 AMEUBLEMENTEN - VERHUIZINGEN
 De Riemerstraat 70 & 72 - Den Haag

N.V. WERNINK'S TENNISVLOEREN
 te LEIDEN
 legt TENNISBANEN van
 GEMALEN BAKSTEEN, GEWAPEND BETON en STAMPBETON
 Proefbaan op de fabriek aanwezig

Mutaties van 15 tot 22 Maart 1922.

Nieuwe Leden.
 S. Slagboom, Dordrecht, Groenendijk 10, f 5.
 W. R. van Nauta Lemke, Adj.-Inspecteur P. T. T., Den Haag, Celebesstraat 96, f 5.
 C. M. J. Tismeer, Kapitein Generale Staf, Bandoeng, Ter natesstraat 6, f 5.
 H. E. van der Elst, Tandarts, Solo, f 12.
 J. B. C. Bokkes, Koopman, Solo, f 30.
 J. P. Linck, Luitenant Inf., Solo, f 6.
 Th. de Bie, Luitenant Inf., Magelang, f 6.
 F. W. Steensma, Directeur Constr.-Atelier „Volharding“, Solo, f 12.
 Coomans de Ruiter, Controleur B. B., te Tondano, f 5.
 P. Smits, Apeldoorn, Koningstraat 63, f 5.
 Mr. C. de Wijs, Rechterlijk Ambt. O.-I., Utrecht, Oude Gracht 341, f 5.
 P. Maas, Breda, Nassausingel 25, f 6.
 Dr. P. Labadie, Groningen a. d. Saramacca, Suriname, f 5 (voor rekening C. Kersten en Co., afd. Boekhandel, te Paramaribo).
 P. Cool, Off. v. Gez. 1ste kl. N.-I. L., Chef van den Militairen Geneeskundigen Dienst te Paramaribo, f 5.
 G. B. Honnebler, Haarlem, Nassaulaan 72, f 5.
 T. H. A. Guntenaar, Commissaris van Politie O.-I., Amerfoort, Varkensmarkt 1 (afdeeling Utrecht), f 5.
 W. F. K. Verhooff, Gezaghebber B. B., Den Haag, Regentesselaan 146, f 5.
 M. Coerts, Medemblik, Bangert 120, p/a. G. Coerts, f 5.
 Dr. K. Holm, p/a. Firma Van Gorkum & Co. te Djokdjaja, f 12.
 C. A. Schnitzler, Controleur B. B. te Salatiga, f 12.
 D. C. Dinger, Majoor der Cavalerie te Salatiga, f 12.
 Jhr. L. van Suchtelen, Particulier te Bandoeng, f 12.
 K. W. Rauh, Oud-Majoor der Cavalerie te Semarang, Parallelweg, f 12.
 W. Specht Grijp, Administrateur Gouv. Rubberonderneming „Boewaran“ (res. Pekalongan), f 12.
 H. J. Kerbert, Inspecteur van het Boschwezen te Rembang, f 10.
 W. I. van Dongen, Gemeente-Ingenieur te Semarang, f 10.
 Hotel „Kali Taman“ te Salatiga (abonnement), f 5.
 S. A. Blok, Ingenieur Waterstaat en B. O. W., Bilthoven, Prins Hendriklaan 6 (afdeeling Utrecht), f 5.
 C. C. Berg, Litt. Ind. Student, Leiden, Groenhovenstraat 24, f 2.50.

Nieuwe Begunstigers.
 R. A. H. de Kroes, Apeldoorn, Radiumweg 20, f 1.
 Mevr. A. M. Nijhuis-Mastenbroek, Apeldoorn, Zwolsche weg 22, f 1.
Afschrijven.
 G. F. Enger, Den Haag, Jan van Nassaustraat 44 (overleden).
 A. F. van Beek, Oud O.-I. Hoofdambtenaar, Lochem, Barchemeweg.
 L. Witte, Goes, „Havenoord“.

Adresveranderingen.
 F. P. A. van Gheel, Gildemeester, Luit.-Kolonel Inf., van Semarang naar: Buitenzorg.
 H. L. van Amstel, Weltevreden, van: Hotel der Nederlanden naar: Departement van Financiën.
 B. Muller, Civiel Gezaghebber B. B., van: Boentok naar Maastricht, Prof. Pieter Willemsstraat 66, f 5.
 Dr. J. G. Smits, Dirig. Off. v. Gez. 1ste kl., van: Tjimah naar: Nunen bij Eindhoven, f 5.
 A. E. Kerkhoven, Directeur N. V. Plantage „Ardja Sari“ van: Apeldoorn, Loolaan 52, naar: Bandoeng.
 E. J. Simons, Geëmployeerde in de Suikercultuur, van Den Haag, Wattstraat 14a, naar: s.f. „Winongan“ te Pasoeroean.
 L. M. D. Valstar, Dir. K. W. I. M., van: Bloemendaal Stationsweg 7, naar: Haarlem, Spaarnelaan 9.
 Mr. J. Lieftinck, Subst. Griffier bij den Raad van Justitie te Batavia, van: Haarlem, Koninginneweg 107, naar: Weltevreden, Dep. van Justitie.
 A. R. H. Braun, Majoor-Intendant, van: Maastricht, Pieterstraat 17, naar: Magelang.
 E. R. Wolff, Referendaris, van: Den Haag, Galvanistraat 38, naar: Bandoeng, Dep. v. Gouvernements Bedrijven.
 A. C. Deenik, Adj.-Insp. Inl. Onderw., van: Scheveningen, Havenkade 8, naar: Leiden, Hotel Rijnland, f 5.
 W. R. March, Ass.-Resident, van: Toeban naar: Kediri.
 Mr. J. J. Tichelaar, Secretaris Java-Suiker Werkgeversbond, van: Modjokerto naar: Soerabaya, Balistraat 24.
 D. Nieuwland, Kapitein Inf., van: Kota-Radja naar: Amboina (N.-H.).
 A. P. H. van der Beek, Ambt. B. B., van: Weltevreden, Dep. B. B., naar: Sengkang (Celebes).

POSTZEGELHANDEL
G. KEISER & ZOON - Passage 25 - DEN HAAG
 Telefoon H. 2438, Postrekening No. 4262
 Grootste keuze hier ter stede in alle soorten Postzegels voor verzamelingen.
 Specialiteit in Nederland en Koloniën.
 Prijscontant op aanvraag gratis verkrijgbaar.
 Groote verzamelingen en zeldzame oude zegels worden steeds tegen hooge prijzen ingekocht!

**VLEUGELS, PIANO'S
 KUNSTSPELPIANO'S
 ORGELS**
 REPARATIE - STEMMEN - RUILEN
 Speciale Inrichting voor het gereedmaken voor de TROPEN
GOOSEN & SWAGERMAN
 DEN HAAG
 BOEKHORSTSTRAAT 149 - TEL. H 2051

**N.V. MEUBILEER-INRICHTING
 H. J. W. VONK**
 TELEF. M. 5252 - LIJN 3-7-10
LAANVAN MEERDERVOORT 160
 Hierdoor berichten wij U, dat ons bedrijf thans zoover gevorderd is, dat nu reeds alle orders aangenomen kunnen worden.
**OPENING der
 MAGAZIJNEN EN MODELKAMERS**
AANVANG MEI.
 Enorme keuze en voorraad Nouveautés in Vloer- en Raambekleedingen tegen nieuwste scherpe lage prijzen.
LAAT ONS PRIJSOPGAVEN VERSTREKKEN

OLYMPIA THEATER
 Prins Hendrikplein 3 - Tel. M. 814
 Elken Vrijdag nieuw afwisselend programma.
 Doorlopende Voorstelling, aanvang 8 uur.
 Plaatsbespreking kan per telefoon geschieden.

beiders. Hoe zal de verscherping der tegenstelling tusschen blank en zwart naverken? 't Is te verwachten dat de bedoelingen der stakers, ook voor zoover deze te billijken zijn, geenszins bereikt zullen worden. Een goede oplossing voor de loonmoeilijkheden is niet aan de hand gedaan. De directiën zullen na 't gebeurde nog minder happig zijn op 't versterken van 't blanke element, en daarin juist een reden te meer vinden om dadelijk tot de inkrimping over te gaan. Het natürellevraagstuk, dat zich in den laatsten tijd sterk naar voren dringt, heeft aan eigenbesef en daardoor aan innerlijke kracht gewonnen.
 Hadden de arbeiders den strijd buiten de politieke sfeer weten te houden, zeker zouden zij, door de sympathie van velen gesteund, meer hebben kunnen bereiken.
 Smuts heeft intusschen reeds een beroep op de mijn-directiën gedaan, om de loonsvermindering en uitsluiting niet tot 't uiterste door te voeren.

Libëria Amerikaansch.
 Ter nadere bevestiging van het door ons gegeven bericht, over het inpalmen van de Afrikaansche negerrepubliek Libëria door de Ver. St. van N.-Amerika, melden wij, dat den 26en Januari '22 in Monrovia een bekendmaking werd aangeplakt, waarin de inwerkingtreding op dien datum werd bekend gemaakt van de acten, die op 28 October 1921 ondertekend zijn, betreffende de aangegane leening en de voorwaarden, waardoor Libëria zich onder Amerikaansche overheersching stelt. Werden die acten voor de Ver. St. alleen ondertekend door den Staatssecretaris Ch. E. Hughes, voor Libëria dragen zij, behalve de handteekening van den president Ch. B. D. King, ook reeds die van twee leden der Amer. commissie. Zoo geeft dit stuk 'einde aan van de onafhankelijkheid van Liberia. Wel eigenaardig in een tijd, waarin zooveel andere volken strijden om hunne onafhankelijkheid te herwinnen.

Een islamitische wijk in Parijs.
 De bladen bevatten eenige dagen geleden 't bericht over de stichting van een muzelmansche moskee te Parijs. Wij meenen voor deze plechtigheid hier even bijzondere aandacht te moeten vragen.
 Het plan was jaren geleden opgevat, de uitvoering door den oorlog vertraagd, zal nu in grooter stijl geschieden dan de oorspronkelijke plannen aangaven. 't Instituut, waarvoor op den 1en Maart, als inzet, de vastlegging van de oost-lijn plaats vond, wil een wijk worden, waar de zonen van den Profeet zullen kunnen bidden, eten, leven overeenkomstig de voorschriften van den koran. De uitvoering, op een door de stad Parijs daartoe geschonken terrein, zal acht millioen francs kosten, waarvan dadelijk drie millioen door Marokko zijn toegezegd.
 Dit zal, zeggen de Fransche bladen, de eerste moskee zijn in een christenland opgericht. Zij zien hierin de aanwijing van Frankrijk als eerste muzelmansche mogendheid, onsterfelijke, trouwe vriendin van den Islam. De Marokkanen, Tunisiërs, andere Afrikanen, Indiërs, Perzen, Afghanen, enz. bij deze ceremonie vereenigd, doen de beteekenis uitkomen der door den minister van Kol. Alb. Sarraut in Amerika gesproken woorden: „Frankrijk is niet het kleine beperkte land u door de statistieken en de aardrijkskunde voorgesteld, het is een omvangrijk rijk en wel een van honderd millioen zielen.“

Mededeelingen.
Van het Dagelijksch Bestuur der Vereeniging:
 De heer W. F. K. Verhooff, Gezaghebber B. B., Regentesselaan 146, Den Haag, stelt zich beschikbaar tot het houden van lezingen met lichtbeelden over Indië.

Van het Informatie-Bureau:
 (Heulstraat 17, Den Haag).
VOOR DEN INDISCHEN DIENST ZIJN BESTEMD:
 Raden Soerjo Mihardjo, Schelpkade 3, Den Haag, als civiel-ingenieur bij den Waterstaat en 's Lands B. O. W.;
 S. Noyon, Marialaan II, Apeldoorn; F. W. G. Hofman, Laan van Nieuw Oost-Indië 204, Den Haag, beiden als civiel-ingenieur bij den dienst der S.S.;
 B. Th. W. van Hasselt Jr., Antonie Duyckstraat 125, Den Haag, als ingenieur bij den Waterstaat en 's Lands B.O.W.;
 W. F. de Groot, Leidsche Vaart 66, Haarlem, als controleur 2de kl. bij den Post-, Telegraaf- en Telefoon dienst.

FAMILIE-BIOSCOOP
 Prinssestraat 40 Telefoon H. 7477
 Vanaf Zaterdag 25 Maart a.s.
 de beroemde tendenzfilm ter bestrijding der geslachtsziekten
Slachtoffers.

Stoomvaart-Maatschappij „NEDERLAND” AMSTERDAM.

PASSAGIERSDIENST

van Amsterdam via Southampton, Genua, Port-Said naar
SABANG, BELAWAN-DELI, SINGAPORE, BATAVIA.

N.V. HOOGWERFF, CHABOT & VISSER'S WIJNHANDEL

Hoofdkantoor: ROTTERDAM, Jufferstraat 21c - Tel. 1155
Filiaal: 'S-GRAVENHAGE Noordwal 4, Tel. 2461
Filiaal: ARNHEM Eusebiusl. singel 1a, Tel. 195

Vereeniging „OOST en WEST”.

HOOFDBESTUUR: Heulstraat 17, 's-GRAVENHAGE.

STUDIE-COMMISSIE. Jongelieden. Ouders of Voogden van alle landaarden in Oost- en West-Indië, die gratis hulp wenschen voor het zoeken van kamers of kosthuizen, voor afhalen van boord, voor toezicht op de studie, voor beheer van gelden, enz. ten behoeve van hun kinderen of pupillen, kunnen zich — onder opgave van de noodige gegevens — wenden tot het Bureau der Gedelegeerden der Studie-Commissie. Adres: Prins Mauritsplein 23, Den Haag.

INFORMATIE-BUREAU ten behoeve van personen, die een werkring zoeken in Nederl. Oost- of West-Indië of daartoe hunne kinderen of pupillen willen opleiden, ook voorlichting verstreckende op elk gebied aan personen van Indië komende of aanraking met Indië zoekende. Men wende zich tot den Secretaris, Heulstraat 17, 's-Gravenhage, Telef. H. 4519, Bureau-uren 10—12 v.m. en 2.30—4 n.m. Schriftelijke verzoeken om inlichtingen zonder bijvoeging van porto voor de beantwoording worden als regel buiten beschouwing gelaten.

TEHUIS VOOR INDISCHE STUDENTEN, Prins Mauritsplein 23, Den Haag. Gelegenheid voor Studeerenden van alle landaarden uit Oost- en West-Indië tot logeeren, koffiedrinken en dineeren; logeeren f1.50, noemenmaal f0.75 en diner f1.—. Aanvragen te richten aan den heer J. C. HIETINK, Directeur.

TEHUIS VOOR NEDERLANDSCH-INDISCHE BEDIENDEN, „Persinggaban”, van Boetselaerlaan 2, 's-Gravenhage, waar Nederlandsch-Indiërs een tijdelijk onderkomen en hulp en raad kunnen vinden. Indische bedienden, die met een familie naar Indië willen terugkeeren, een dienst zoeken of van dienstbetrekking willen veranderen, wenden zich tot den Directeur, den Heer F. DE MUNNIK, Telef. Scheveningen No. 248.

** Bij het INFORMATIE-BUREAU van de Vereeniging „Oost en West”, Heulstraat 17- en de Firma MARTINUS NIJHOFF, Lange Voorhout 9, Den Haag, zijn de navolgende werkjes verkrijgbaar:

- a. 1. Een boekje over onze Oost voor hen, die er niet geweest zijn. (Tweede druk). Prijs: f 0.50 per exemplaar en f 0.04 frankeerkosten.
- 2. Onze Oost. II. Iets over den Inlander en zijn Zieleleven, door T. J. BEZEMER. Prijs: f 0.05 per exemplaar en f 0.02 frankeerkosten.
- b. Onze West Tweede druk bestaande uit:
 - 1. De Kolonie Suriname, door FRED. OUDSCHANS DENTZ;
 - 2. De Kolonie Curaçao, door Mr. B. DE GAAY FORTMAN. Prijs: f 0.50 en f 0.06 frankeerkosten.
- c. Staats- en particuliere betrekkingen in onze Overzeesche Bezittingen: Werkring en Vooruitzichten.
 - No. I. De Bestuursambtenaren in Nederl.-Indië. (2de, geheel omgewerkte druk met 8 foto's.) Prijs: f 0.75 per exemplaar en f 0.06 frankeerkosten.
 - No. II. De Geëmployeerde bij de Javasuiker-Industrie. (2de verbeterde druk). Prijs: f 0.25 per exemplaar en f 0.04 frankeerkosten.
 - No. III. De Rechterlijke Ambtenaar in Nederlandsch-Indië. (2de verbeterde druk). Prijs: f 0.50 per exemplaar en f 0.02 frankeerkosten.
 - No. IV. De Ingenieur in Nederlandsch-Indië. (2de verbeterde druk). Prijs: f 0.75 per exemplaar en f 0.04 frankeerkosten.
 - No. V. De Ambtenaar bij het Boschwezen in Nederlandsch-Indië. Prijs: f 0.20 per exemplaar en f 0.04 frankeerkosten.
 - No. VII. De Vooruitzichten van den Nederlandschen Arts in Nederlandsch-Indië. Prijs: f 0.25 per exemplaar en f 0.06 frankeerkosten.
 - No. VIII. De Ambtenaar bij den dienst der in- en uitvoerrechten en accijnzen in N.-Indië. Prijs: f 0.20 per exemplaar en f 0.04 frankeerkosten.
 - No. IX. De Ambtenaar bij de Gouvernements-Marine in Nederl.-Indië. (2de verb. druk.) Prijs: f 0.20 per exemplaar en f 0.04 frankeerkosten.
 - No. X. De Ambtenaar bij den Post-, Telegraaf- en Telefoondienst in Nederl.-Indië. Prijs: f 0.25 per exemplaar en f 0.06 frankeerkosten.
 - No. XI. De Geëmpl. bij de Rubber-(caoutch.) cultuur en bij eenige Bergcultures in N-Indië. Prijs: f 0.40 per exemplaar en f 0.04 frankeerkosten.
- d. Emancipatie-Toespraak door TH. A. C. COMVALIUS. Prijs: 1 ex. f 0.25, porto f 0.04.
- e. „Ontwaakt”. Ter nagedachtenis aan CORN. W. BLIJD, door TH. A. C. COMVALIUS te Paramaribo. Prijs: f 1.50.

N.B. Beleeft verzoek bij bestelling het kostende vooraf per postwissel toe te zenden aan het INFORMATIE-BUREAU, Heulstraat 17, 's-Gravenhage.

Bovenstaande werkjes zijn ook verkrijgbaar bij den Hoofdvertegenwoordiger der Vereeniging in Ned.-Indië, den Heer A. J. GOOSZEN, Solo, residentie Soerakarta, Java.

Afdeeling 'S-GRAVENHAGE.

Aan het Bureau Laan van Meerdervoort 187, zijn van 10—12 en van 2—4 uur (uitgezonderd Zaterdagsmiddags) inlichtingen te bekomen omtrent de volgende personen die werk zoeken voor:

- Muziek- en Zanglessen.
- Teeken- en Schilderlessen.
- Lessen in Moderne Talen.
- Fransche-, Duitsche-, Engelsche- en Italiaansche Conversatielessen.
- Opleiding admisssie examen H.B.S. en Gymnasium.
- Schrijf-, Type- en Vertaalwerk.
- Lessen in Machineschrijven en Stenografie.
- Dame als Hoofd — of Hulp in de huishouding.
- Kinderjuffrouw in Indië.
- Indische Massage en Manicure, uitsluitend voor Dames en Kinderen.
- Zweedsche gymnastiek, Heilgymnastiek, enz., uitsluitend voor Dames en Kinderen.

Deze inlichtingen zijn ook te verkrijgen op schriftelijke aanvraag. Aan bovengenoemd adres zijn ook inlichtingen te bekomen omtrent Families, die zich belasten met de Opvoeding van kinderen, omtrent Hotels, Pensions, Inrichting, Medische Hulp, Onderwijs, enz.

**Uitsluitend eerste klasse
MUZIEKINSTRUMENTEN**
SNAREN, enz.
Inruilen en Repareeren
LANSBERG's Muziekhandel
Schoolstraat 23 • DEN HAAG • Tel. H. 7324

N.V. Autogarage „CITO”
SCHENKWEG 7 - TEL. B. 804
'S-GRAVENHAGE
Luxe Verhuur-Auto's

Vraagt Prijscouranten.

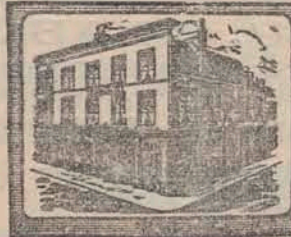
Wijnhandel
JOS. BROUWERS
SPECIAAL ADRES VOOR
Bourgogne Mousseux
Zeer geschikte Wijnen voor onze Koloniën.
H.H. Leden 10 pCt. reductie.
Kantoor: Noordeinde 202
DEN HAAG TEL. H. 4013

C. HOYNG
SPUISTRAAT 20-22 DEN HAAG
AMSTERDAM - UTRECHT
Kristal - Porselein
VAZEN, BLOEMPOTTEN, ZULEN MET POTTEN, KLOKSTELLEN, ENZ. ENZ., uit de Plateelbakkerij „Zuid Holland” te Gouda.
MAIL- en HUTKOFFERS in alle afmetingen.
Garantie voor gave overkomst.

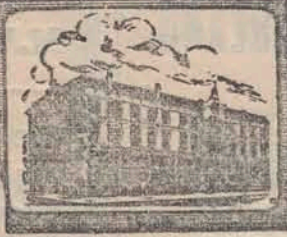
N.V. Vereenigde Bakkerijen
DE HAAGSCHE BROODFABRIEK
en
DE OUDE VETTE HEN
Telefoon MARNIX 3820 Telegr.-Adres THEARIO
Fabriek en Kantoor:
Bilderdijkstraat 139
LUXEBROOD- EN EESCHUITFABRIEK
met speciale afdeling
BANKETBAKKERIJ.
Eigen winkels in alle deelen der stad.
Onder contrôle van het Station voor Maalderij en Bakkerij te Wageningen.

COMPLETE NEUBLEERING BEHANGERIJ
Centraal Meubelmagazijn
= „DUINOORD” =
Reinkenstraat 25 DEN HAAG Tel. H. 2624
STOFFEERDERIJ NEUBELMAKERIJ

**Huishoudelijke-
en Keuken-Artikelen.
Kolen- en Gasfornuizen.**

FRANS VAN WIJK & ZONEN
24 VLAMINGSTRAAT - DEN HAAG
TELEPHOON 773.

**Baden en Geysers.
Gas- en Elec. Ornamenten
Haarden en Kachels.**

Bij den Boekhandel is verkrijgbaar

François Blom's „Moderne Kookkunst”

het uitgebreidst, gemakkelijkst en meest practisch
Nederlandsche Kookboek.

Prijs, in linnen stempelband f 5.—.

J. P. C. NICOLAÏ & ZOON
HOF-KLEEDERMAKERS
Dr. Kuyperstraat 2 Tel. H. 3146
’s-GRAVENHAGE
Hof-, Rijks- en Gemeenteveranciers

Koninklijke Paketvaart-Maatschappij.
Geregelde mail-, passagiers- en
vrachtgoederendienst
tusschen de havens in den Nederlandsch-Indischen
Archipel, in verbinding met Singapore, Penang en
Australië.
Uitvoerige dienstregelingen zijn verkrijgbaar bij
de Directien te Amsterdam en te Batavia.

Nederl. Stoomvaart-Maatschappij „OCEAAN”
Directie: Prins Hendrikkade 145, AMSTERDAM
**Holland-Nederlandsch-Indië
Vice-Versa**
MEYER & Co's SCHEEPVAART-MAATSCHAPPIJ
AMSTERDAM—ROTTERDAM.

**Zeebaboe's en Jongens
beschikbaar.**
Te bevragen in „PERSINGGAHAN”
Advies-Bureau en Tehuis voor Nederl.-Ind. Bedienden
v. Boetzelaerlaan 2 - Tel. Sch. 24

VERZAMELAARS
Zij, die Kunstvoorwerpen willen verkoopen of
hunne verzameling wenschen te completeeren,
worden attent gemaakt op de rubriek Vraag en
Aanbod in het Maandblad

NEDERL.-INDIË OUD EN NIEUW
Prijs f 2.50 per annonce van ten hoogste vijf
regels. Ter kennismaking wordt op aanvraag
gratis een nummer van ons Maandblad toegezonden

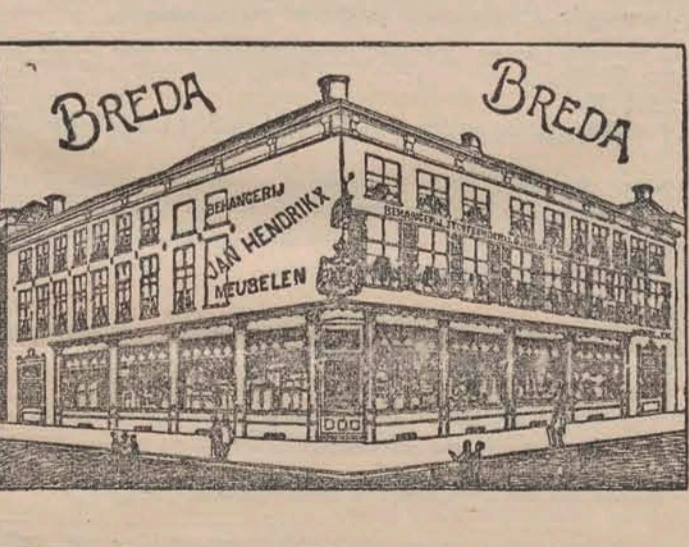
NOBELSTRAAT 20 DEN HAAG TEL. H. 474 EN 475

A. SCHRÖDER & Co.
GROENMARKT 25-26 'S-GRAVENHAGE

Vóór den Schoonmaak.
Bezoekt onze uitgebreide Afdeling op No. 28.
VITRAGES - GORDIJNEN - CRETONNES
Alles op Bedden-gebied.
Wit-Lak-Meubelen voor Slaap- en Kinderkamer

WANNEER GIJ
Dames- of Heeren-Kleding wilt laten
Oppersen, Repareeren, Keeren, Moder-
niseeren, Vermaken, opnieuw Voeren,
onzichtbaar Stoppen, kortom wat gij
maar wilt, ga dan naar

Kleermakerij „UNICUM”
Anna Paulownastraat 30a, Tel. 4947
DEN HAAG
De prijs wordt steeds VOORUIT bepaald.

Naamlooze Venneotschap
Luxe-Auto Verhuuronderneming
voorheen P. J. JANSEN.
Eenig adres: **Koninginnegracht 1D.**
(over Hoofd-Ingang Dierentuin)
te 's-Gravenhage.
Men lette op de Tel.-Nos. H 851 en H 852

Auto's voor Trouwgelegenheden
... .. en Maand-Auto's

Dag en Nacht geopend

P. B. VAN MOORSEL & Co
Kerkplein 11-12, naast het Hoofdpostkantoor.
Torenstraat 5-8 - Telefoon 2898 - Den Haag
Goedkoopst adres voor het meubi-
leeren en stoffeeren van woningen

Holland-Canada Hypotheekbank
’s-Gravenhage - Winnipeg
Directie: Mr. J. D. P. TEN BOSCH te 's-Gravenhage; J. G. COSTER te Winnipeg.

Brengt een bezoek aan „Boeatan”, Magazijnen van Ind. Kunstnijverheid